

ธรรมชาตินับเบสิทธิ์ของพุทธะ
โดย เฒ่าไม้แห้ง

ธรรมชาติด้านบริสุทธิ์ของพุทธะ

โดย เฒ่าไม้แห้ง

จัดพิมพ์ขึ้นในโอกาสฉลองงานฝังลูก
นิมิต

วัดธรรมะอิสระ (อ้นน้อย)

ถนนมาลัยแมน ตำบลห้วยขวาง

อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

พิมพ์ครั้งที่ ๒

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๘

พระศรีอริยเมตไตรย มหาโพธิสัตว์

สารบัญ

เนื้อเรื่อง	หน้า
ความมุ่งหมาย	๕
นำสู่วิถีการปฏิบัติ	๑๑
อภิวัดน์แห่งชีวิต	๒๑
พินิจภาสิตพิจารณา	๔๑
มรดกที่พ่อแม่มอบให้	๔๙
สี่บทอดจิตวิญญูณของพุทธะผู้อิสระ	๕๙
สภาวะและธรรมชาติอันบริสุทธิ์	๘๐

พระอโศกเทวี มหาโพธิสัตว์

ความมุ่งหมาย

หนังสือเล่มนี้นอกจากมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลสำเร็จในเชิงจิตวิญญาณแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อนำรายได้ที่อาจเหลือจากค่าพิมพ์ สมทบเป็นทุนอุดหนุนการศึกษาสำหรับเยาวชนยากไร้ผู้ด้อยโอกาส ฉะนั้น หากมีผู้สนใจที่จะ “ทำบุญเพื่อสังคม” เพิ่มเติมนอกเหนือจากการช่วยค่าพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ขอเชิญติดต่อได้ที่ วัดอ้อน้อย (ธรรมะอิสระ) หมู่ 12 ต.ห้วยขวาง อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม

“ภาพจากปก”

ชื่อภาพ “ร่มเงาพระพุทธเจ้า” ปี ๒๕๓๖

โดย เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์

ภาพนี้เป็นสมบัติของคุณ เกียรตินันท์ เด่นไพศาล

อภินันทนากการ ภาพนี้ เพื่อพระศาสนา วัดธรรมะอิสระ (อ้อน้อย)

ภาพรวม

ผลงานทางศาสนธรรมทั้งหลายที่ก่อกำเนิดขึ้นโดยครูทั้งปวงในโลกย่อมมีจุดมุ่งหมายเพื่อการสื่อแสดงประสบการณ์ของสิ่งที่ถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต การกล่าวแสดงของบรรดาครูบางครั้งอาจเป็นการจุดประกายทางศาสนธรรม บางครั้งอาจเป็นการเชื้อเชิญและชี้ชวนบุคคลทั้งหลายให้เข้าร่วมมีประสบการณ์ทางจิตวิญญาณและศาสนธรรมร่วมกับครูท่านนั้น หนังสือเล่มนี้ก็เช่นกัน เป็นที่รวมแห่งถ้อยคำของครูผู้มีใจอารีท่านหนึ่งซึ่งทำหน้าที่ปลุกจิตวิญญาณแก่ชนทั้งหลายภายใต้ร่มเงาแห่งโพธิของพุทธศาสนา โดยที่พุทธศาสนานั้นได้นำเสนอและเผยแสดงความจริงแห่งเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ว่าเป็นความดับสิ้นไปแห่งความทุกข์ทั้งปวง หนังสือเล่มนี้โดยตัวมันเองจึงควรทำหน้าที่เป็นเหมือนคู่มือที่อาจช่วยจุดประกายและปลุกเร้าศักยภาพในทางศาสนธรรมอันแฝงเร้นอยู่ในมนุษย์ชน ให้ปรากฏแสดงเป็นพลังแห่งการสร้างสรรค์อันยิ่งใหญ่ เพื่อดับความทุกข์ยากให้สิ้นไปทั้งแก่ตนเองและโลก

ด้วยเหตุนี้ หนังสือเล่มนี้จึงมีฐานะเป็นอุบายวิธีรูปแบบหนึ่งที่ใช้เพื่อชักนำพลังที่มีอยู่ภายในตัวมนุษย์ให้ปรากฏ ดังนั้น รูปแบบภาษาและวิธีการอ่านหนังสือเล่มนี้ย่อมแปลกออกไป เราอาจสังเกตเห็นว่าตัวบทต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้สามารถจัดแยกเป็นกลุ่มตามรูปแบบและคุณลักษณะต่อไปนี้

๑. กลบทหรือปริศนาธรรม มีลักษณะข้อความเป็นรหัสลับเข้าใจยาก(Esoteric) บางครั้งเป็นการกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมแต่บังชี้ถึงเรื่องที่เป็นนามธรรม บางครั้งวิธีการกล่าวอาจขัดกับความรู้สึกที่เป็นธรรมดาทั่วไป และกลบทบางหัวข้ออาจตีความหมายได้หลากหลายแง่มุมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล และขึ้นอยู่กับการนำสาระของตัวบทไปใช้ในแง่มุมที่ต่างกัน แต่สำหรับบางตัวบทที่มีจุดมุ่งหมายกล่าวถึงธรรมชาติสูงสุดจะไม่สามารถตีความเป็นอย่างอื่นไปได้ ข้อความที่เป็นปริศนาธรรมหรือกลบทนี้ดูราวกับจะทำทนายผู้อ่านที่ต้องการมีประสบการณ์เชิงรหัสลับ และผู้อ่านที่มีความคิดจดจ่ออย่างต่อเนื่องยาวนาน

๒. นิทานหรือข้อความเปรียบเทียบเป็นบทอุปมาที่ใช้รูปธรรมเป็นสัญลักษณ์แทนนามธรรมและเนื่องจากการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนนี้เอง ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลจึงเป็นจุดยืนของการตีความเพราะแต่ละบุคคลอาจเรียนรู้การใช้สัญลักษณ์ต่างกันออกไป ดังนั้นนิทานหรือข้อความเปรียบเทียบน่าจะเป็นที่สนใจต่อผู้อ่านที่ชอบใช้จินตภาพและวิธีคิดแบบอุปมาอุปมัย

๓. ธรรมภาษิต เป็นคำกล่าวที่แสดงความหมายชัดเจนในตัวเอง(Exoteric) ได้แก่คำกล่าวประเภทที่เป็นข้อสรุปสั้นๆ และประเภทที่เป็นบทบรรยายยาวๆ ซึ่งน่าจะเหมาะเจาะสอดคล้องกับนักปฏิบัติการณ์ซึ่งมีจิตใจเรียบง่ายและต้องการสิ่งที่ชัดเจน เพื่อเป็นข้อคิดต่อการดำเนินชีวิต

๔. บทกวี เป็นร้อยกรองทั้งที่มีสัมผัสและที่เป็นกลอนเปล่า อาจให้ข้อเสนอบางแง่มุมบางบทอาขยี่ให้เห็นธรรมชาติของชีวิตและจิตวิญญาณ บางบทอาขยี่คล้ายคำอุทานที่ออกมาจากประสบการณ์ภายใน จึงอาจให้ข้อคิดที่หลากหลาย

นอกจากข้อสังเกตในเรื่องคุณลักษณะของตัวบทแล้ว ในแต่ละตัวบทเองบางครั้งเราจะพบการตีความและอธิบายความหมายตัวบทซึ่งเขียนขึ้นโดยผู้ที่เป็นศิษย์ และในบางตัวบทเราจะพบข้อวิจารณ์นอกแบบ ซึ่งบางครั้งคล้ายจะเป็นคำวิจารณ์ต่อความเข้าใจของบทตีความนั้น ด้วยลักษณะเช่นนี้ ยังอาจเห็นร่องรอยแห่งการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและศิษย์ได้อีกด้วย

เนื่องจากตัวบทและข้อความในหนังสือเล่มนี้เป็นสื่อแสดงประสบการณ์ภายใน จึงย่อมปรากฏลักษณะอันหลากหลายและไม่อยู่ในรูปแบบที่แน่นอน สิ่งที่น่าสังเกตก็คือว่า

ประการแรก แม้ว่าเราจะพบความหลากหลายและแต่ละตัวบทจะนำพาเราไปสู่รายละเอียดในเรื่องต่างๆ สิ่งที่ต้องไม่ลืมก็คือว่า ทั้งหมดถูกบันทึกขึ้นจากจิตวิญญาณที่เป็นหนึ่งเดียว สิ่งที่ชอบเร้นอยู่ก็คือ เอกภาพ และความประสานสัมพันธ์ของเนื้อหาทั้งหมดเมื่อมองในมิติของจิตวิญญาณ

ประการที่สอง เรื่องการอ่านถ้อยคำจากบริบท ถ้อยคำนั้นแม้จะเป็นเรื่องของวัฒนธรรมที่เรามีร่วมกัน แต่เมื่อนำมาใช้ในเรื่องต่างกัน

ย่อมจะมีลักษณะและความหมายเฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคคล เวลา และสถานที่แวดล้อม การรู้จักระวังไหวในความหมายของถ้อยคำ คือ การตระหนักรู้และคำนึงถึงภาวะสัมพันธ์อันเกิดจากบริบทซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดขยายแห่งความหมาย สำหรับในหนังสือเล่มนี้บางครั้งจะพบการใช้ถ้อยคำซึ่งไม่อยู่ในตำแหน่งแห่งที่ดังที่ควรจะพบในที่อื่น

ประการสุดท้าย เนื่องจากจุดยืนของศาสนธรรมอยู่ที่ประสบการณ์ภายใน การมีความสัมพันธ์กับตัวบทและความเข้าใจที่อาจเกิดขึ้นนั้น ย่อมเป็นความรับผิดชอบคนละครั้งระหว่างตัวบทกับประสบการณ์ของผู้อ่านแต่ละคน โดยที่ผลลัพธ์แห่งความเข้าใจนั้นอาจแตกต่างกันไป

อย่างไรก็ตาม หน้าที่ของหนังสือเล่มนี้ ย่อมมิใช่อะไรอื่น นอกจากเป็นสิ่งที่แผ่กิ่งก้านสาขาออกมาจากร่มเงาของพุทธศาสนา เพราะเป็นผลที่เกิดมาจากผู้ที่ใช้ชีวิตตามวิถีทางแห่งโพธิศรัทธาจึงย่อมหวังว่า ผลสำเร็จของมันควรจะเป็นความไพบูรณ์ของชีวิตและวิญญาณดั่งเจตนารมณ์ของพุทธศาสนา

หัวหิน

มิถุนายน ๒๕๓๖

จัดพิมพ์ครั้งที่ 2 ในงานฉลองฝังลูกนิมิต
13-24 กุมภาพันธ์ 2542

พระอภยาศรวัตร มหาโพธิสัตว์

นำสู่วิถีการปฏิบัติ

เปิดประตู

ก่อนการเริ่มต้นศึกษาพุทธธรรม ผู้ใฝ่ใจศึกษาบางท่านอาจเกิดคำถามในใจว่า วิธีการใดจะช่วยให้เข้าใจถึงพุทธธรรมอย่างถ่องแท้ที่สุด ณ ที่นี้ เพื่อการเปิดประตูสู่พุทธธรรม เราควรจะเริ่มต้นศึกษาพุทธธรรมกันด้วยบันทึกเหตุการณ์ซึ่งเป็นแง่มุมเล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับการพบปะกันของนักศึกษารธรรม กับพระผู้เฒ่าท่านหนึ่ง เหตุการณ์นี้อาจเป็นกุญแจไขประตูนำพาเราไปสู่วิถีทางแห่งพุทธธรรม

มีเรื่องเล่าว่า

มีนักศึกษาปริยัติท่านหนึ่ง ถือหนังสือธรรมชั้นนักธรรมตรี

มาถามว่า : หลวงปู่ครับ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค
ย่อลงในศีล สมาธิ ปัญญา ได้หรือไม่

หลวงปู่ตอบว่า : อยากู้หรือ

นักศึกษา : ครับ

หลวงปู่ : ถ้าอยากู้ก็เปิดหนังสือดูเองสิ

บทวิจารณ์นอกแบบ

ในบทนี้สำหรับคำตอบที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันต่อสถานการณ์อันปรากฏในปัจจุบัน ดูช่างเป็นคำตอบที่ทรงพลังและมากไปด้วยความหมาย หลากหลายอารมณ์และมุมมอง ซึ่งถ้าจะมองในอารมณ์ขันช่างเป็นอารมณ์ขันที่เด็ดขาดและจี๊ดสนิท เพราะผู้ตอบอาจจะขันคนเดียวโดยผู้รับคำตอบอาจจะมึนงงไปก็ได้ หรือผู้รับคำตอบอาจจะขันแบบจี๊ดๆ ชนิดที่หัวเราะไม่ออกเพราะผู้ตอบตอบแบบฉับพลัน

มิตร-ศัตรู

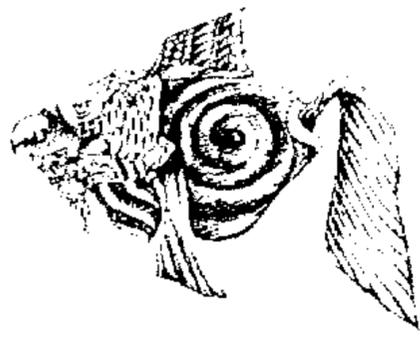
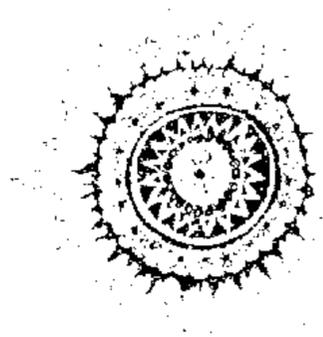
ลูกรัก

ถ้าเจ้าต้องการศึกษาพุทธธรรม
สิ่งที่ลูกต้องเพียรกระทำก่อน
เป็นเบื้องต้น คือ

ลูกต้องแยกให้ออกอย่างถ่องแท้
ว่า อะไรคือศัตรู อะไรคือมิตร
ที่ติดสนิทอยู่ในตัวเจ้า

และคราใด

ที่ลูกสามารถแยกมิตร แยกศัตรูได้ทุกขณะจิต
พ่อว่าเจ้าไม่จำเป็นต้องคิดถึงพุทธธรรม
เพราะเจ้าก็คือ พุทธะองค์หนึ่งเหมือนกัน
สารุ สารุ

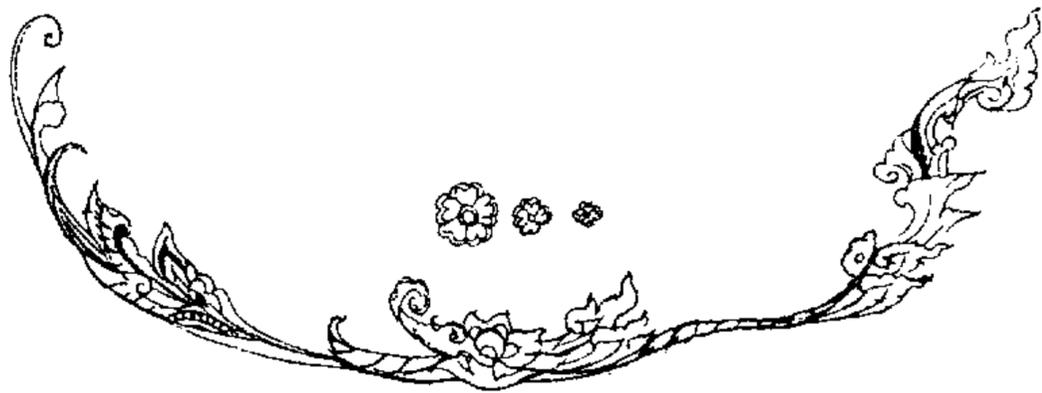
แทนที่จะตีกรอบหลักและวิธีการอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอน เราจะค้นพบ
การเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ภายใต้การดำเนินชีวิตประจำวัน กับการใช้
ปัญญาอย่างอิสระเพื่อหันมามองประสบการณ์ภายในตัวเองว่าสิ่งใดเกื้อ
หนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อพุทธธรรม ซึ่งโดยอัตโนมัติ ญาณหรือปัญญาที่
มาจากการตรวจสอบประสบการณ์ในชีวิตประจำวันนี้ จะนำพาเราไปสู่
ความเป็นผู้รู้ผู้ตื่นอย่างมีชีวิตที่เบิกบาน หรือหากมองในทางที่กลับกัน
การที่สามารถแยกแยะได้ว่า อะไรคือมิตร อะไรคือศัตรู โดยตัวมันเองก็
เป็นการแสดงออกถึงธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะที่มีอยู่แล้วในตัวผู้ปฏิบัติ
ธรรมนั่นเอง

บทวิจารณ์นอกแบบ

ถ้าเราจะหาบทสรุปในธรรมะทั้งแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ ดู
เหมือนว่าคำพูดที่พูดว่า การได้แยกมิตรและศัตรูในตัวออกได้อย่างถ่อง
แท้ทุกขณะจิตนี้ ช่างเป็นบทสรุปของธรรมะแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ได้
อย่างสั้นและรัดตรงที่สุด

สำรวจภายใน

ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด
ถ้าเจ้าส่งความรู้สึกลึกลึกลงไปสำรวจดูภายในกาย
ให้เข้าที่เข้าทาง
นั่นแหละ คือ
ผู้เจริญญาณ

ดังที่กล่าวแล้วว่า ศักยภาพแห่งความเป็นพุทธะนั้น จะต้องมีชีวิตอย่างเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น และเบิกบาน ย่อมใช้ชีวิตอย่างเป็นผู้รู้เนื้อรู้ตัวต่อทุกขณะในลมหายใจเข้าออก ญาณหรือปัญญา หรือความรู้สึกที่ชัดแจ้งที่จะเกิดขึ้น ซึ่งมักจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมันได้ผ่านขั้นตอนในการกลั่นกรอง ไคร่ครวญ พิจารณาเพื่อให้เข้าลักษณะเหตุผล ให้เข้ากับตน เข้ากับกาล สถานที่ และบุคคล เพื่อให้เกิดความเหมาะสม ถูกที่ ถูกถิ่น ถูกทาง ถูกตน ถูกบุคคล ด้วยความจดจ่อ จริงจัง และตั้งใจนั้นแหละผู้เจริญสติจึงทำให้เกิดญาณ

บทวิจารณ์นอกแบบ

เราจะเห็นได้ว่า เป็นคำบอกแจ้งถึงวิธีการใช้ญาณ หรือปัญญา หรือวิธีให้เกิดญาณ หรือปัญญา ซึ่งส่วนใหญ่มักจะมีคำสอนกันว่า ให้ใช้ปัญญาสำหรับจัดทำกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่เรื่องภายในกาย แต่สำหรับความหมายในประโยคนั้น กลับมุ่งเน้นให้เราใช้ญาณ หรือปัญญา กลับมาจัดระเบียบทางพฤติกรรมของกายตนจนเข้าระบบของจิตวิญญาณที่เป็นธรรมชาติ เช่นนี้จึงถือว่าเป็นผู้ศึกษาพุทธธรรมที่มีความเจริญ เป็นมรรคเป็นผล

กิจกรรมทางศาสนา

ครั้งหนึ่ง เคยมีลูกศิษย์มาถามหลวงปู่ว่า
หลวงปู่ครับ กิจในศาสนามีอะไรบ้างครับ

หลวงปู่ตอบว่า

รื้อขยะเก่าทิ้งไป

ไม่เพิ่มขยะใหม่ลงไป

ทำของดีที่มีอยู่แล้วให้ผ่องใส

เมื่อตีความเจตนารมณ์ของผู้ตั้งคำถาม น่าจะเข้าใจได้ว่าต้องการถามถึงหัวใจ หรือหลักการอันเป็นสาระสำคัญที่ต้องปฏิบัติในศาสนา แต่คำตอบที่ได้ดูราวกับว่าเป็นคนละเรื่อง อันที่จริงแล้วชาวพุทธทุกคนย่อมทราบดีถึงหลักปฏิบัติสำคัญสามประการ ซึ่งได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา หรือไม่ทำความชั่วทำแต่ความดี และทำใจให้ผ่องใส เราทุกคนคงเคยได้ยินแต่อาจไม่เคยทราบซึ่งกับหลักการสามข้อนั้นนอกจากรู้เพียงว่าหมายถึงการให้การเสียสละ การเคร่งครัดในวินัยข้อกำหนด และการหลับตานิ่ง “วิปัสสนา” แท้ที่จริงแนวความคิดเรื่องทาน ศีล ภาวนา มีความหมายลึกซึ้งกว่านั้นมาก ถ้าจะอธิบายเทียบเคียงกับบทอุปมาข้างต้นที่ให้ภาพพจน์เป็นรูปธรรมชัดเจนอย่างยิ่ง

การรื้อขยะเก่าทิ้ง ก็คือ การละวาง การกำหนดในควมมี ความเป็นของอัตตา หรือตัวตนหรือการมีสัญญา หรือการกำหนดในควมมี ความเป็นของบุคคล และวัตถุต่างๆ ซึ่งในหัวข้อนี้เท่ากับเป็นการให้ทานอย่างสูงสุดที่ปราศจากทั้งผู้ให้และผู้รับ เราอาจเห็นได้จากตำนานหรือนิทานชาดกเกี่ยวกับพระโพธิสัตว์ที่สละได้แม้กระทั่งชีวิตเพื่อประโยชน์สูงสุดของสังคม ที่ท่านทำได้เช่นนั้น เพราะท่านเข้าใจในทานที่แท้ หรือการรื้อขยะเก่าทิ้งนั่นเอง

ส่วนการไม่เพิ่มขยะใหม่ อาจเปรียบได้กับการมีศีล เพราะศีลคือสภาพปกติของใจซึ่งสภาพของใจที่แท้ พระพุทธองค์ตรัสว่า “จิตนั้นปกติ สร” เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมแสดงว่าสภาวะที่ปลอดพ้นจาก “สัญญา” หรือ

การกำหนดในความมีความเป็นของสิ่งต่างๆ เป็นสภาวะปกติของจิต การไม่เพิ่มขยะหรือสัญญาต่างๆ เข้าไปในจิตจึงเท่ากับเป็นการกระทำของผู้ทรงศีล หรือผู้มีภาวะอันเป็นปกติของจิต ซึ่งมีอุป-มาเท่ากับการไม่เพิ่มขยะใหม่ลงไป

และสุดท้าย ทำของดีที่มีอยู่แล้วให้่องใส เทียบเคียงได้กับสมาธิภาวนา เพราะการปฏิบัติสมาธิภาวนามีเป้าหมายสุดท้ายเพื่อให้จิตพ้นทุกข์บรรลุนิพพาน หรือที่มหายาน และนิกายเซนมักเรียกว่าจิตเดิมแท้ หรือพุทธภาวะ เพียงแต่ทุกคนไม่เพิ่มขยะใหม่ให้กับมัน มันก็จะเผยแสดงสมรรถนะปรากฏเป็นความปักษสร ความ่องใส ความสว่างใส และอาจนำไปใช้ได้สารพัดประโยชน์ เช่นนี้แล้ว เราจะเห็นความประสานสัมพันธ์ของท่าน ศีล ภาวนาได้ โดยทะลุทะลวงผ่านบทอุปมาที่ทรงพลังด้วยการประพฤติปฏิบัติตามตัวบทนี้

บทวิจารณ์นอกแบบ

ในประเด็นนี้ อาจมองได้ว่าการรื้อขยะเก่าทิ้ง ไม่เพิ่มขยะใหม่ลงไป และทำของดีที่มีอยู่แล้วให้่องใส ผู้ตอบปัญหาอาจมีเจตนาเพื่อเตือนสติผู้ถามให้รู้เนื้อรู้ตัวว่า อย่าได้แสวงหาสิ่งที่เป็นศาสนานอกตัว เพราะการแสวงหาต่างๆ นอกจากจะไม่ใช่การรื้อขยะเก่าแล้ว ยังเป็นการเพิ่มขยะใหม่แกมของดีที่มีอยู่แล้วก็อาจจะหาไม่เจอ เพราะถูกขยะ หรือการแสวงหาที่ไม่มีที่สิ้นสุดทั้งหลายปิดบังปกคลุมอยู่

อภิวัดมน์แห่งชีวิต

ดวงจันทร์กับกระจกเงา

ครั้งหนึ่ง หลวงปู่กล่าวว่า
เจ้าเคยชมจันทร์ ในกระจกเงาบ้างไหม
เจ้าเคยเด็ดดอกไม้ ในอากาศบ้างหรือเปล่า

คำกล่าวนี้ เป็นบทอุปมาที่ให้ภาพพจน์อันงดงาม และทรงพลังทางจิตวิญญาณ แม้หากไม่ได้อ่านด้วยจิตใจแห่งพุทธะ อาจเสี่ยงต่อการตกอยู่ภายใต้มนต์สะกดของมายาการทางภาษา โดยอาศัยธรรมชาติแห่งพุทธะที่มีอยู่แล้วในตัวเราทุกคน เราจะพบว่าดวงจันทร์มิใช่อะไรอื่น และดอกไม้ก็มีไม่ใช่อะไรอื่นอีกเช่นกัน หากคือธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะที่ซ่อนเร้นและถูกบดบังด้วยตัวตนของเรา ที่ในบางครั้งตัวตนนั้นก็ดูราวกับว่าเป็นมายาภาพในกระจกเงา หรือในบางครั้งดูว่างเปล่าไร้ความหมายเหมือนกับอากาศ คำกล่าวนี้นอกจากจะเป็นการนำเสนอความงดงามแห่งภาษาแล้ว ยังเป็นอุปมาที่ช่วยปลุกเร้าให้เราตื่นขึ้นมาดูความเป็นพุทธะของเราอย่างจับพลันทันทีอีกด้วย

บทวิจารณ์นอกแบบ

อาจกล่าวได้ว่า เป็นการสื่อความหมายที่แสดงออกมา ของความว่างเปล่าในสรรพสิ่ง สรรพธาตุ สรรพวัตถุ สรรพชีวิต เปรียบประดุจดังบุคคลที่เพียรพยายามจะเด็ดดอกไม้ในอากาศ

เล่นกับความคิด

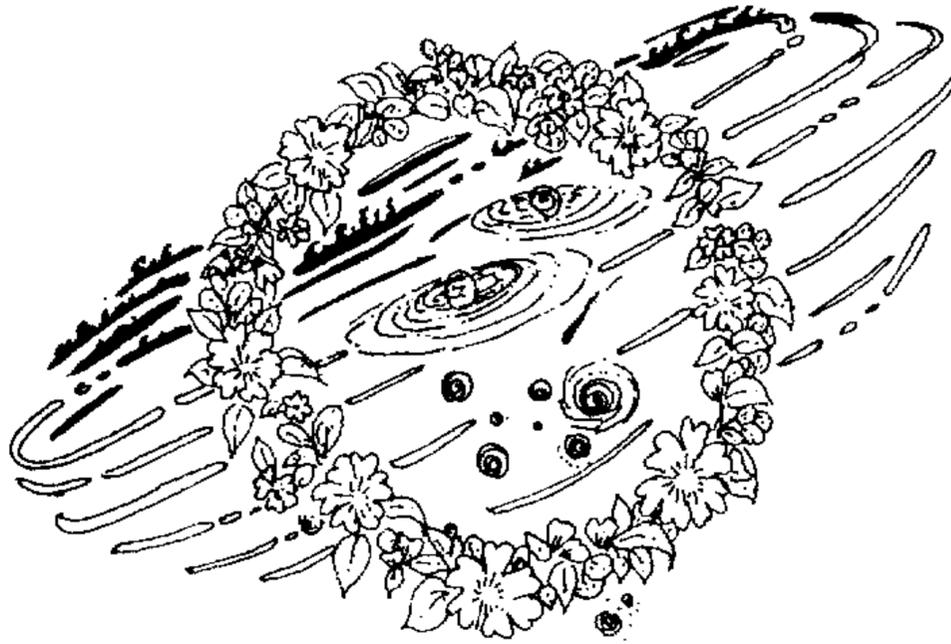
หลวงปู่ กล่าวว่

จงคิด

เจ้าจะได้ไม่ต้องคิด

เพราะเจ้าไม่คิด

เรื่องคิดจึงมีมากมาย

ด้วยความคิดถึงสภาวะที่ปราศจากความคิด จะนำพาไปสู่ความสว่างไสวอันไม่มีที่สิ้นสุดของจิต ทว่าหากปราศจากการติดตามร่องรอยของสภาวะที่ปราศจากความคิด มายาจิตมากมายย่อมจะผุดพรายขึ้นมาให้คิด ฉะนั้นเมื่อใดที่ไม่ต้องการคิด ก็ต้องคิดถึงสภาวะที่ปราศจากความคิด

ในอีกแง่หนึ่ง การนึกถึงสภาวะที่ปราศจากความคิด คือ การแปรเปลี่ยนของพลังจิตเป็นพลังสติ รับรู้ และซึมซาบ ความบีบคั้น และไร้วัดตน ของสรรพชีวิต และสรรพสิ่ง ย่อมเป็นการปฏิบัติและอภิวัดมนต์ ความคิดอ่านที่มีมาแต่เดิมในที่สุดนำพาไปสู่สภาวะที่ไร้ร่องรอยของความคิด สุนิโรธสมบัติที่ไร้ร่องรอย ไร้ขอบเขต และไร้รูปแบบ

บทวิจารณ์นอกแบบ

จงคิดแล้วเจ้าจะได้ไม่ต้องคิด ถ้าจะมองกันในระดับสติปัญญาของสามัญสัตว์ คล้ายๆ กับจะมีการนำเสนอลู่ทางแห่งการดำรงชีวิตที่ต้องผ่านขั้นตอนในการสะสาง ชำระล้าง และลงมือกระทำรวมทั้งจัดการกับกิจกรรมต่างๆ ที่รออยู่เบื้องหน้าของชีวิตทุกขณะจิตให้สำเร็จเสร็จสิ้น และผ่านพ้นไปอย่างไร้เรื่องราว ร่องรอย และไร้ปัญหา จนอาจถึงสภาวะแห่งความโล่ง โปร่ง เบาสบายของการหมดภาระต่อกิจกรรมต่างๆ คงอย่างนี้ละกระมังจึงควรเรียกขานว่า จงคิดแล้วเจ้าจะได้ไม่ต้องคิด เพราะไม่คิดเรื่องคิดจึงมีมาก

สิ่งที่ตรงกันข้าม

ลูกรัก

ในเมื่อเจ้า
ปฏิเสธสิ่งที่ซังก็ไม่ได้
ยอมรับสิ่งที่ชอบก็คงไม่ใช่
แต่ที่แน่ๆ
เจ้าจะต้องคลุกคลีอยู่กับ
ทั้งสิ่งที่ชอบและของที่ซัง
อย่างยากที่จะหลีกเลี่ยง
ในเมื่อเป็นเช่นนั้น
ทำไมเจ้าไม่หาประโยชน์จากสองสิ่งนั้นเล่า

นี่เป็นการชี้แนะถึงสภาพความเป็นจริงของชีวิตและโลก ที่มนุษย์
ต้องดำรงอยู่ท่ามกลางสิ่งที่ตนเองเรียกขานว่าเป็นความดี และความเลว
ความรักใคร่ และความเกลียดชัง ภารกิจของผู้ประเสริฐจึงมิใช่อยู่ที่การ
เปลี่ยนดำให้เป็นขาวทั้งหมด หรือเปลี่ยนขาวให้เป็นดำทั้งหมด แต่อยู่ที่
การรู้จักเลือกจังหวะ และโอกาสในการใช้ประโยชน์จากของสองสิ่งที่ตรง
กันข้าม ด้วยการดำรงตนเป็นอิสระเหนือของสองสิ่ง ไม่เช่นนั้นแล้ว จะ
ถูกดึงดูดและผลักดันโดยของสองสิ่งนั่นเอง การอยู่เหนือการยอมรับและ
ปฏิเสธ ย่อมบรรลุดังความหลุดพ้นจะสามารถเลือกใช้สรรพสิ่งที่ถูกเรียก
ขานว่าเป็นสิ่งที่ดีและเลว ชอบและชัง ขาวและดำ ได้อย่างเหมาะสมเจาะ
สอดคล้องตามจังหวะแห่งกาลเทศะที่ควรจะเป็น

บทวิจารณ์นอกแบบ

โอ้...ดูช่างมหัศจรรย์อะไรเช่นนั้น มัชฌิมาปฏิปทา หรือทาง
สายกลางของพระศาสดาที่พระองค์ทรงสั่งสอนแก่ชาวเราเมื่อสองพันปีก่อน
ช่างมีคุณูปการฉะฉาน ที่สอนให้ชาวเราใช้สรรพสิ่งที่ชอบ และชัง
อย่างมีประโยชน์ยืนยาวมา จนถึงทุกวันนี้

พินิจตนเอง-พินิจสรรพสิ่ง

พ่อขอเตือนเจ้าด้วยใจที่เอื้ออาทร ว่า
คราใดที่เจ้ารู้สึก
เหนื่อยหน่าย เป็นทุกข์ เดือดร้อน ไม่สบาย
เจ้าควรจะกลับเข้ามาสูบ้านของเจ้า
แล้วปิดประตูหน้าต่าง
พักผ่อนด้วยความสงบ โปร่ง เบา สบาย
จนแน่ใจว่า
เจ้ามีพลังมากพอ ที่จะยืนยงคงอยู่
ต่อสู้ฟันฝ่าต่อคลื่นลม และพายุ
กับทั้งสรรพศัตรูต่างๆ ที่รอคอยเจ้าอยู่นอกบ้าน
อย่างเป็นผู้ชนะ
เจ้าก็จงเปิดประตูหน้าต่างออกไปหามัน
อย่างชื่นบาน โปร่งเบา สบาย และอาจหาญ เกิด

ด้วยการสำรวจมรรวังอินทรีย์ หรือพลังแห่งสมาธิจะช่วยเตือนจิตใจ
ที่รู้สึกเหนื่อยหน่ายกระวนกระวาย ท้อแท้และทุกข์ทรมาน ให้หันกลับมา
สังเกตการณ์สรรพสิ่งที่เข้ามาทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ และเฝ้าสำ
รวจตรวจสอบการเห็น การฟัง การได้กลิ่น การลิ้มรส การสัมผัส และ
ความนึกคิด เมื่อรอบรู้เรื่องราวแห่งที่มา และที่ไปของสิ่งปรุงแต่ง จิตใจ
จะปล่อยวางและพักผ่อนด้วยความสงบอย่างผ่อนคลาย แล้วในที่สุดจะ
สามารถกลับไปเผชิญกับสรรพสิ่งที่อยู่ภายนอก ได้อย่างเป็นผู้ฉลาด
และรู้เท่าทันสภาวะแวดล้อม

บทวิจารณ์นอกแบบ

ผู้ต่ำต้อยขอแสดงแกล้งไขขวานวิจารณ์ถึงบ้าน นั่นคือ กาย ประ
ตุหน้าต่าง คือ ช่องทวาร ของการรับรู้ทั้งหลาย คลื่น ลม พายุ และศัตรูคือ
เหตุแห่งอารมณ์ทั้งหลาย

ความเป็นจริงของจิต

ไฟที่แท้จริงนั้น

ไม่มีสี ไม่มีควัน ไม่มีกลิ่น ไม่มีแสง

เหตุที่เกิดสี ควัน กลิ่น แสง

เพราะสรรพสิ่งปรุงแต่งมันขึ้น

เปรียบกับดวงจิต

ย่อมไร้รูป ไร้ลักษณะ ไร้ร่องรอย

ที่มีรูป ลักษณะ ร่องรอยนั้น

เพราะเหตุว่าสรรพสิ่งปรุงแต่ง

กลบทนี้ชี้ให้รู้ว่า ความรู้สึกนึกคิดที่มักเรียกขานกันว่าเป็นจิต ล้วนเป็นสิ่งที่ว่างเปล่าไร้ตัวตน เพราะมันคือ สิ่งซึ่งเราเองเป็นผู้สร้าง ผู้กำหนด และให้ความหมาย เมื่อเป็นดั่งนี้ยามเมื่อชีวิตประสบเหตุการณ์ต่างๆ ก็ควรเฝ้ามองดูสิ่งที่ดำรงอยู่ภายใต้เงื่อนไขแห่งกาลเวลาที่จักต้องผ่านเลยไป ไม่ควรจับจวบมันไว้แล้วเก็บมานึกคิดจนก่อความรู้สึกสุขทุกข์ ดิ้นรนชวนขวยอย่างไร้สาระเปล่าๆ เป้าหมายสุดท้ายของกลบทนี้ไม่ต่างกับคำเตือนสั้นๆ ที่ว่า **อย่าทำอารมณ์ให้เป็นอะไรแล้วจะไม่มีอะไรในอารมณ์**

เมื่อพินิจพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไป ไฟนั้นอาจเปรียบได้กับการเผาผลาญของความโลภ โกรธ หลง ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วอุบัติขึ้นจากความว่างเปล่าไร้แก่นสาร แต่ด้วยเรานั้นเองที่ให้ความหมายกับมันจนแปรสภาพความว่างเปล่าเหล่านั้นเป็นเรื่องราว ตัวตนขึ้นมา แล้วก็ดิ้นรนสับสนไปกับมายาภาพที่ตนเป็นผู้สร้าง เหมือนกับเมื่อเราเห็นปุยมะเข้แล้วเกิดจินตนาการต่อสิ่งซึ่งเป็นกลุ่มก้อนสีขาวๆ นั้นให้เป็นรูปสัตว์ รูปยักษ์ รูปคน รูปวัตถุสิ่งของ แล้วผูกเป็นเรื่องราวต่างๆ สร้างความเกลียดกลัวหรือรักชอบต่อสิ่งที่เป็นกลุ่มก้อนสีขาวนั้นขึ้น ทั้งที่ธาตุแท้แห่งสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงปุยมะเข้ธรรมดาๆ เท่านั้นเอง ความหมายที่เราสร้างให้กับความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ ก็ไม่ต่างอะไรกับจินตนาการที่เรามีต่อปุยมะเข้สีขาว นี่คือธาตุแท้แห่งไฟ และจิต

มายาจิต

ลูกรัก

เจ้าจักรู้หรือไหมหนอว่า
สรรพมารทั้งหลาย
สรรพกิเลสทั้งปวง
สรรพทุกข์ทั้งสิ้นนั้น
มันเป็นเพียงปรากฏการณ์
ของมายาจิตชนิดหนึ่งๆ เท่านั้น

นี่นับเป็นคำพร่ำบ่นที่แสดงความเอื้ออาทร และความห่วงใยอย่าง
สุดซึ้งของท่านผู้เฒ่า ผู้เป็นบุคคลที่ได้ตื่นขึ้นจากฝันร้ายแล้ว และพยายามปลุกคนที่กำลังหลับฝันอยู่ให้รู้ว่าจอมปีศาจ หรือพญามาร ซึ่งอีกนัย
หนึ่งก็คือ สิ่งหนักๆ ที่กดทับอยู่ในใจ ไม่ใช่ความจริงที่มีแก่นสารสาระ
อันจักคว้าวายไ้ได้ แต่เป็นสิ่งที่ปรากฏชั่วคราวที่จักต้อง ผ่านไป ผ่านไป

อุบัติการณ์แห่งตนเองและสรรพสิ่ง

เมื่อไม่รู้จักตนเอง
ทุกสรรพสิ่งย่อมเกิดขึ้น
เมื่อได้รู้จักตนเอง
ทุกสรรพสิ่งย่อมไม่มี

การรู้จักตนเองย่อมทำให้รู้ว่าเรื่องราวร้อยแปด และสรรพสิ่งนานัป
การเป็นเพียงความรู้สึกนึกคิดที่เราสร้างสรรสื่อแสดง ให้คุณค่าและก่อ
ความหมายกับมัน การหลงเป็นจริงเป็นจังไปกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น
เท่ากับเป็นการหลงลืมไปว่า ตัวเรานี่เองเป็นผู้เรียกขาน ให้ค่า และตีรา
คาแก่สรรพสิ่ง การระลึกรู้เท่าทันความนึกคิดอยู่เสมอ จักช่วยพาเราหลีกเลี่ยง
จากความวกวนวุ่นวายมุ่งสู่ศานติสุข เมื่อนั้นจะรู้ว่าสรรพสิ่งว่างเปล่า
ไร้ความหมาย ไร้ร่องรอย ไร้ตัวตน และว่างไร้ ไม่มีแม้แต่จิตในที่จะใช้
ฝันเพียงถึงสิ่งต่างๆ คงไว้แต่ศานติสุข สงบ อย่างแท้จริงเท่านั้น

ความว่างในใจ

จงอย่าทำใจให้ว่าง
แต่จงมีความว่าง
ให้เกิดขึ้นในใจ

ท่านผู้เฒ่าผู้แสดงวาทะแห่งข้อความนี้คงเป็นผู้ที่ได้ผ่านการตรวจสอบและรอบรู้ความจริงแห่งจิตใจจนจบสิ้นเป็นแน่แท้ เพราะโดยสภาวะพื้นฐานตามธรรมชาติแล้ว จิตใจไม่ต่างอะไรกับความว่างหรือจิตใจก็คือความรู้บุคลิก ไร้ร่องรอย การพยายามทำใจให้ว่างจึงเป็นการพยายามสร้างบุคลิกแห่งความหมายของคำว่า “ใจ” และร่องรอยทางความคิดของคำว่า “ความว่าง” แล้วนำมาคู่กัน เช่นนี้เท่ากับเป็นการควานหาตัวตนในสิ่งที่ไร้ตัวตน หารบุคลิกในความว่าง หารอยเท้านกในอากาศ ฉะนั้นการพูดเสียใหม่ว่า “จงมีความว่างให้เกิดขึ้นในใจ” จึงเป็นคำพูดที่ตรงกับธรรมชาติของใจและความว่างมากกว่าการพูดว่า “จงทำใจให้ว่าง”

ศรัทธา

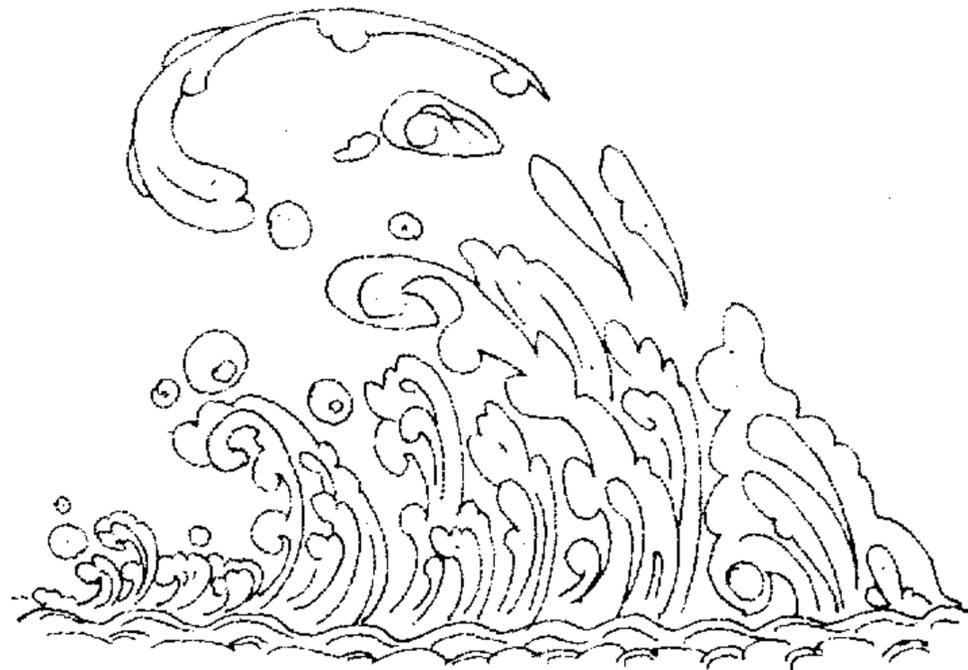
ความศรัทธา
มิใช่มาจากความจริง
แต่
ความจริงในสิ่งที่มี
สิงอยู่ในศรัทธา

มองในแง่หนึ่ง ศรัทธา หรือความเชื่อ ความเลื่อมใส เป็นตัวการสร้างความจริง เพราะในขณะที่เราเชื่อว่าสิ่งใดมีจริง หรือเป็นความจริง สิ่งนั้นจะมีอิทธิพล หรืออย่างน้อยมีความหมายกับชีวิตของผู้ที่มีความเชื่อ เช่นนั้นทันที ไม่ว่าสิ่งนั้นจะมีตัวตนหรือไม่ก็ตามการตระหนักเช่นนี้จะช่วยให้เราใช้ความจริง ชนิดนี้ได้อย่างระมัดระวังยิ่งขึ้น

ชีวิตและคลื่น

หลวงปู่ กล่าวว่

ชีวิตเปรียบเสมือนคลื่น
เกิดขึ้นแล้วดับไป
ก็คลื่นลูกเก่าไซ้
ดับไปแล้วกลับมา

ในแง่หนึ่ง คำกล่าวนี้สะท้อนถึงความหมุนวนของวัฏสงสารหรือกิเลสตัณหา แต่ในอีกแง่หนึ่งก็เป็นข้อคิดให้กับบุคคลที่นึกว่าตนเองหลุดพ้นและดับกิเลสได้แล้วทว่าเมื่อเผชิญกับการทำทหาย้วยุของสิ่งภายนอก ความพลุ่งพล่านของอารมณ์ภายในก็เกิดขึ้น ซึ่งชี้แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่คิดว่าดับไปนั้นยังไม่ได้ดับไปจริง แต่ยังมีเชื้อหลงเหลือ เมื่อโอกาสเหมาะสมก็แสดงอาการปะทุระเบิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

บทวิจารณ์นอกแบบ

กลบทนี้ผู้เขียนเหมือนกับกำลังจะบอกให้ชาวเราได้ว่า

แน่ใจแล้วหรือว่ สิ่งที่เราเห็นว่าขาวนั้นขาวจริงๆ

สิ่งที่เราเห็นว่าสะอาดนั้นสะอาดจริงๆ

สิ่งที่เห็นว่าบริสุทธิ์นั้นบริสุทธิ์จริงๆ

เหมือนกับประโยคที่ท่านผู้เฒ่าพูดต่อลูกหลานของท่านว่

เจ้าแน่ใจแล้วหรือว่

น้ำชาเมื่อไม่อยู่ในถ้วย

มันจะไม่มีคราบ สี และกลิ่นด้วย

ในถ้วยนั้น

ประตูที่ไร้ประตู

ลูกรัก

เจ้าจะเข้าใจประโยคที่ว่า
ประตูที่ไร้ประตู อย่างไร
แต่สำหรับพ่อฉันเข้าใจว่า
เพียงแต่
เจ้าเดินเข้าไปด้วยกายและใจ
ถ้าทุกสิ่งสมบูรณ์เช่นนี้
พ่อว่า
ไม่จำเป็นต้องมีประตู
เจ้าก็จะเดินเข้าไปได้อย่างองอาจ

การดำเนินเข้าไปอย่างองอาจผ่าน "ประตูที่ไร้ประตู" ก็คือ การปฏิบัติอริยมรรคโดยไม่คำนึงถึงระเบียบวิธีและขั้นตอน ขอเพียงให้ บรรลุถึงความจริง ไม่ว่าจะเป็วิธีใดโดยอ้อมใช้ได้ทั้งหมดที่จริงแล้วหาก กายและใจหลอมรวมเป็นหนึ่ง เมื่อทุกสิ่งเต็มเปี่ยม การปฏิบัติย่อมดำเนินไปเองตามวิถีแห่งธรรมชาติ เช่นนี้แล้ว จะมีระเบียบวิธี ขั้นตอนกฎเกณฑ์หรือหลักการอันใดเล่า ที่อาจใช้เป็นกรอบจำกัดความบริสุทธิ์ บริบูรณ์ และเต็มเปี่ยมของชีวิตที่กาย และใจ กลมกลืนเป็นหนึ่งได้พูดให้ ชัดเจนก็คือไม่จำเป็นต้องเป็นผู้คงแก่เรียนก็อาจลุถึงความเต็มเปี่ยม และความงามพร้อมของชีวิตได้ขอเพียงมีความจริงจังและจริงใจ ทุ่มเทให้กับ การกระทำเท่านั้น หรือไม่จำเป็นต้องผ่านการอบรมกายและวาจาด้วยศีล อบรมใจด้วยสมาธิ และปัญญาที่ละอย่างเป็นขั้นตอน แต่ทำทุกอย่างพร้อมกันไปผ่านกาย และใจที่เป็นหนึ่ง โดยที่ไม่จำเป็นต้องเรียก ขานว่าสิ่งนั้นคือ ศีล สมาธิ ปัญญา

พินิจภาษิตพิจารณ์

พระศาสดิตถรรพ์ มหาโพธิสัตว์

ภาษิตธรรม
Sprichwörter aus dem Dhamma

ตัวบทต่อไปนี้เป็นข้อวิจารณ์ของท่านผู้เฒ่าที่มีต่อภาษิตธรรม ซึ่งบันทึกโดยพระภิกษุชาวเยอรมันไม่ทราบชื่อ อาจจะมีวิธีการแบบวิภาษวิธีที่มีการโต้ตอบกันในทางความคิดได้อย่างชัดเจน ด้วยวิธีการนี้เราจะสังเกตเห็นความเป็นอิสระในความคิดของผู้มีธรรมะ ซึ่งธรรมะมิได้มีไว้เพื่อการสร้างกรอบของความคิดและชีวิตให้อยู่ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งได้เลย หากแต่เป็นความเคลื่อนไหวอย่างผสมผสานสอดคล้องกับชีวิต และความรู้สึกนึกคิดของจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยเสรีภาพและพลัง

สมาธิจิต

ภิกษุรูปหนึ่งมีวาตะกล่าวว่า :
จงทำจิตให้นิ่งเหมือนน้ำที่ปราศจากลม (พัด)
Mache dein Herz ruhig wie Wasser ohne Wind

หลวงปู่กล่าวว่า :
“ถ้าน้ำนิ่งแล้วมันจะละลายสสารได้อย่างไร”

คำกล่าวของพระภิกษุในข้อความแรก ดูเหมือนจะเป็นข้อเสนอแนะถึงวิธีการปฏิบัติสมาธิภาวนา โดยมีสมมติฐานว่าสมาธิภาวนาคือการทำจิตให้สงบเสียบ เปรียบเทียบกับน้ำที่นอนนิ่งไร้คลื่นลมรบกวน แต่คำกล่าวที่สอง เป็นการตั้งคำถามกับข้อความแรก เพื่อชี้แจงให้เห็นอีกแง่มุมหนึ่งของสมาธิภาวนาที่ข้อความแรกมองข้ามไป นั่นคือคุณประโยชน์ของการเคลื่อนไหวและการกระทำหน้าที่ ฉะนั้นสมาธิภาวนาที่แท้ในอีกแง่มุมหนึ่ง ก็คือ สภาวะของความยืดหยุ่น และการเคลื่อนไหวของจิตใจที่พร้อมต่อการปฏิบัติภารกิจงานอันเป็นหน้าที่ที่ควรกระทำอย่างเตรียมพร้อมและมั่นใจ

การปฏิบัติธรรม

ภิกษุรูปหนึ่งมีวาทีกล่าวว่่า :
การปฏิบัติคือการไม่ปฏิบัติอะไร

Die Ausübung der Praxis liegt im nicht Handeln.

หลวงปู่กล่าวว่่า :
ถ้าไม่ปฏิบัติแล้วจะปฏิบัติทำไม

วาทีแรกเป็นการนำเสนอ คำจำกัดความของการปฏิบัติธรรม โดยใช้คำพูดแบบปฎิเสธ(Paradox) สำหรับข้อความปฎิเสธนั้น เมื่อมองอย่างผิวเผินในตอนแรกคล้ายกับจะมีความขัดแย้งในตัวเองแต่เมื่อพิจารณาความหมายให้ลึกซึ้งลงไปก็จะพบความจริงสมบูรณ์ปรากฏอยู่ซึ่ง ณ ที่นี้ ด้วยการใช้ถ้อยคำแบบปฎิเสธดูราวกับวาทีแรกจะให้ข้อสรุปสุดท้ายว่่า การปฏิบัติธรรมก็คือ การที่จิตใจ (อาจรวมถึงร่างกาย) อยู่นิ่งเฉยไม่ต้องทำอะไรทั้งสิ้น ทั้งนี้ภิกษุท่านนั้นคงจะมีข้อสรุปที่แฝงฝังอยู่ในใจเป็นข้อสรุปในเชิงอภิปราย(Metaphysics) เกี่ยวกับจิตเดิมแท้ หรือสังขารบางประการที่ถือว่าเป็นจริงอยู่แล้วไม่ต้องไปปฏิบัติเพิ่มเติมอะไรให้กับสังขารที่ว่่านั้นอีก แต่วาทีที่สองเป็นการตั้งคำถามในเชิงปฏิบัติซึ่งอยู่ในโลกของการกระทำมิใช่อยู่ในโลกแห่งทฤษฎีที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการยึดถือแต่เพียงอย่างเดียวเป็นการถามหาสาระประโยชน์ของการกระทำเพื่อการดำรงอยู่ในโลกปัจจุบันอย่างมีชีวิตชีวา และเคลื่อนไหวแล้วยังได้

ประโยชน์ อย่่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่านัยยะเกี่ยวกับจิตเดิมแท้ นั้นไม่ถูกต้องเพียงแต่การกล่าวในลักษณะแรกอาจเป็นบทบัญญัติที่จำกัดความและตีกรอบชีวิตให้อยู่ในกฎเกณฑ์ และสะกดกั้นเสรีภาพในการทำ พูด คิด ให้ผูกติดอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อดูไปอาจคล้ายกับเครื่องจักรกลที่มีใช้ชีวิต

การปล่อยวาง

ภิกษุรูปหนึ่งมีวาตะกล่าวว่ :

จงปล่อยธรรมชาติให้เป็นธรรมชาติอย่างที่เขาเป็น

Lap die Natur ihren naturichen Lauf gehen

หลวงปู่กล่าวว่ :

ถ้ามีเรื่องยึดมั่นก็ต้องมีเรื่องปล่อย

จากบทโต้ตอบ กระแสแห่งถ้อยคำแรกนำพาเราไปสู่กรอบของความคิดแห่งจิตใจแบบ “ปล่อยวาง” “ไม่กระทำ” หรือ “ไม่เกี่ยวข้อง” ราวกับว่าเมื่อปฏิบัติตามถ้อยความนั้นเราจะบรรลุถึงความเป็นเช่นนั้นเองของธรรมชาติ และสรรพสิ่ง อย่างไรก็ตามกระแสพลังของคำกล่าวที่สองได้ทักท้วงและกระตุ้นเตือนเราว่า กรอบทางความคิดแห่งการปล่อยให้เป็นเช่นนั้นเองมีรากฐานมาจากการปฏิเสธความยึดติดซึ่งซ่อนเร้นอยู่ภายใต้รูปแบบใหม่อีกรูปแบบหนึ่ง ทั้งยังเป็นกำกวมเสรีภาพแห่งการคิด และสติปัญญาไว้ภายใต้ข้อแม้บางอย่าง แม้ว่าข้อแม้เหล่านั้นจะดูราวกับกว้างขวาง ใหญ่โต หรือให้เสรีภาพ แต่ก็ยังจัดเป็นเงื่อนไขแห่งความคิดและสติปัญญาอยู่นั่นเอง ที่จริงแล้วเพียงแต่รู้เท่าทันค่ายกลทางความคิดทั้งฝ่ายบวกและฝ่ายลบ ทั้งการยึดติดและการปล่อยวาง ย่อมจะลุถึงการปลดปล่อยที่แท้ และอิสรภาพที่เป็นตัวชีวิตจริงๆ ย่อมปรากฏอย่างแน่นอน

เห็นได้ชัดว่า วาตะของท่านแรกมีทัศนะแบ่งแยกจิตออกจากวัตถุ คำกล่าวนี้ซึ่งเป็นนัยว่าถ้าจะให้เกิดความสงบ จงแยกเอาจิตไว้ต่างหากอย่ายุ่งเกี่ยวกับวัตถุ ฉะนั้นถ้าหาข้อสรุปที่มีอยู่ในใจของผู้กล่าวข้อความแรกก็อาจเป็นไปได้ว่าท่านผู้นี้ยึดถือจิตนิยม (ในความหมายของอัตตานิยมที่ซ่อนเร้นอยู่) และปฏิเสธให้วัตถุเป็นเรื่องรอง แม้จะไม่ได้กล่าวอย่างชัดเจนว่ายึดถือจิตในความหมายว่าเป็นตัวตนที่แท้และเป็นบทหลักที่ต้องห่วงแหนก็ตาม วาตะของหลวงปู่ได้แย้งวาตะของท่านแรกโดยสืบค้นเข้าไปในเชิงจิตวิทยาว่าถ้าจะให้มิจิตเป็นศูนย์กลางการคิดและการกระทำโดยมีฐานะเป็นผู้คิดผู้กระทำแล้ว จะให้อยู่แยกขาดจากสิ่งที่มารองรับการกระทำได้อย่างไร และบางทีการปฏิเสธสิ่งที่มารองรับการกระทำหรือวัตถุ ในแง่หนึ่งอาจเป็นการหลอกตนเอง หรือฝืนความรู้สึกตนเองไม่ให้ไปนิยมวัตถุ ทั้งที่มีความปรารถนาอยู่ในใจ

อย่างไรก็ตาม ภายหลังประโยคสุดท้าย เราอาจจะสรุปว่าเราควรจะปฏิเสธทั้งจิตและวัตถุ หรือ ยอมรับทั้งจิตและวัตถุหรือ

ไม่ปฏิเสธ ไม่ยอมรับแต่รู้จักใช้สิ่งที่เรียกขานกันว่คือ จิตและวัตถุ โดยมีบทรองรับที่หลวงปู่ได้แสดงไว้ว่

“คนฉลาดใช้กิเลส คนโง่โตนกิเลส ใช้”

บทวิจารณ์นอกแบบ

เราคงรู้สึกได้ว่า ท่านผู้กล่าวสองประโยคแรกมีความรู้สึกรุนแรงต่อการยอมรับ และปฏิเสธในวัตถุแต่สำหรับประโยคสุดท้าย คล้ายกับจะเตือนด้วยความเอื้ออารีว่า นั่นเป็นสิ่งไม่ดี เพราะยังมีการยอมรับในจิตของตน ยังมีความรู้สึกว่ามีตัวตนอยู่ ซึ่งเป็นเหตุให้หมุนวนอยู่ในโลกแห่งความคิดความสับสนในการยอมรับและปฏิเสธ นั่นไม่ใช่ของวิเศษในพระศาสนาซึ่งขัดกับหลักการแห่งพระศาสนาที่ทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตร และสุญญตา

มรดกที่พ่อแม่ให้

สารวันทาคุณบิดามารดา สารวันทาคุณครูบาอาจารย์

ในต้วบทต่อไปนี้ เราจะได้เห็นการแสดงธรรมชาติอันบริสุทธิ์ในอีกแง่มุมหนึ่งของท่านผู้เฒ่าซึ่งแสดงให้เห็นถึงความผูกพันที่แนบแน่นบริสุทธิ์ และเปี่ยมไปด้วยเมตตาธรรมของครูที่มีต่อศิษย์ในภารกิจของการปลุกจิตวิญญาณให้ตื่นขึ้นด้วยคำพราเสอนที่เรียบง่าย และพื้่นๆ เป็นอย่างยิ่ง ความผูกพันเช่นนี้เป็นลักษณะสำคัญที่ดำรงอยู่ในพุทธวัฒนธรรมทั่วโลกมาช้านาน และอาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการรำงไว้ ซึ่งพุทธศาสนาในฐานะตัวชีวิตและวิถีปฏิบัติอันเที่ยงตรงของชีวิตประจำวัน ในอารยธรรมของชาวพุทธทั่วทุกประเทศไม่น้อยไปกว่ากิจกรรมทางภูมิปัญญา หรือศาสนพิธีอื่นๆ ครูในความหมายและความรู้สึกของชาวพุทธจึงได้รับการยกย่องว่าเป็นยอดกัลยาณมิตร หรือเป็นรุ่งอรุณของเส้นทางสายอารยะ

ครูและศิษย์

ลูกรัก

ครูที่ดีไม่ต้องการศิษย์ ควรจะเป็นศิษย์ที่ดีต่างหากที่ต้องการครู ควรจะมีการทดสอบกำลังใจและความอดทน เพียรพยายามดูกันหน่อย ก่อนจะเรียนรู้

เมื่อครูที่ดีมีศิษย์แล้ว ทุกอย่างจะต้องเป็นเส้นตรง จะคดโค้งเปรอะเปื้อนบิดเบือนมิได้ มันจะเป็นผลให้ศิษย์ที่ดีได้จริงๆ ควรขยำขยี้ทุกกรรมวิธีจนกว่าศิษย์จะได้ดี

ศิษย์ที่ดีจงสำนึกไว้เถอะว่าระเบียบปฏิบัติอันเคร่งครัด เข้มงวด หยุมหยิม ยุบยิบ เล็กน้อย นั้นมันสามารถปลุกให้ท่านตื่นอยู่เสมอ ถ้าหากปฏิบัติด้วยใจ

อริยกันตศิลป์

ลูกรัก

การค้นหาตัวเจ้าเอง เป็นกิจเบื้องต้นของศาสนธรรมนี้

เจ้าจะต้องประพฤติให้อยู่ในอริยกันตศิลป์ให้จงได้ เจ้ารู้ใหม่ว่าอริยกันตศิลป์ คือ ศิลปะที่พระอริยเจ้าพอใจนั้น มันจะต้องเกิดมาจากใจที่ไร้ความปรุงแต่ง และคราใดที่ลูกทำได้ ครานั้นเจ้าก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้เข้าถึงธรรมชาติแห่งจักรวาลและนิพพาน

ลูกรักเจ้ารู้ใหม่ว่า วิธีรักษาศิลป์ อริยกันตศิลป์นั้นเขาทำกันอย่างไร โดยที่ไม่เกิดความรู้สึกยากลำบาก วิธีก็คือ เจ้าจะต้องเรียนรู้ศึกษาสรรพสิ่งรวมทั้งตัวเจ้าเอง ให้ลึกซึ้งแจ่มแจ้งว่า เกิดขึ้นเพราะเหตุใด ดำรงอยู่เพราะปัจจัยอะไร สุดท้ายมีสภาพเช่นไร

เมื่อเจ้าเรียนรู้แจ่มแจ้งได้ดังนี้ มันก็จะทำให้เจ้ามีกล้ากระทำต่อสิ่งที่ล่วงเกิน ละเมิดต่อศีลทุกๆข้อ ถ้าเจ้าทำให้ถูก ก็คือการที่เข้าใจต่อสรรพสิ่งนั้นแหละ มันจะทำให้เจ้ารักษาอริยกันตศิลป์ไปโดยปริยาย ถ้าเจ้าต้องการที่จะเป็นผู้มีอริยกันตศิลป์แล้ว ข้อแรกจะต้องเข้าใจเรื่องการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับของทุกสรรพสิ่ง ให้ถึงถ่องแท้เสียก่อน ถ้าสามารถเข้าใจได้เจ้าก็สามารถที่จะมีศิลป์อันพระอริยเจ้าชอบใจได้

การฝึกตน

ลูกรัก

เจ้าจะต้องให้ครูผู้ยิ่งใหญ่ได้รู้ว่า เจ้าพร้อมต่อทุกวิถีทางที่จะให้ครูผู้มีใจอารีอบรม ขุดขัณฑ์บดเงาให้เจ้าสดใสขึ้นมาได้โดยไม่มีข้อแม้ใดๆ

ครั้งแรกต่อบททดสอบ มันอาจจะดูยากเย็นและลำบากต่อเจ้า

และถ้าเจ้าทนไม่ได้ต่อบททดสอบนั้นๆ มันมิใช่เรื่องแปลก แต่สำหรับพ่อนั้นกลับคิดว่า มันกลับเป็นบททดสอบอันสุดวิเศษว่า เจ้าจะเป็นคนจริง และกล้าหาญเพียงใด มันขึ้นอยู่กับว่าเจ้าจะล้มเลิกมัน หรือเริ่มต้นมันขึ้นมาใหม่

ศิษย์ที่ดี ควรจะทำทุกวิถีทางเพื่อให้ครูได้ทราบว่า เขาพร้อมทุกอย่างและทุกวิถีทางโดยไม่จำกัดวิธีการ ขอเพียงวิธีนั้นๆ มักจะทำให้เขากลับสู่ความเป็น "เอกบุรุษ" คือการทำความรู้จักตัวตน

ถึงแม้จะต้องป้อนวิญวาททุกชั้นของตนเพื่อค้นหาก็ต้องยอม

การเรียนรู้ทางวิญญาณ

พระปริสุทธธรรม

ลูกรัก

อริยธรรม สัจธรรม พระปริสุทธธรรมเจ้าจักเข้า
ถึงมันได้ต่อเมื่อใดที่เจ้าค้นหาตัวเองแท้ให้พบเท่านั้น

เจ้าจักสำคัญความเป็นไฉน

ความไม่รู้สึกรู้สึกรวม เป็นเหตุให้เกิด
ความปรุ่งแต่ง ความปรุ่งแต่งเป็นเหตุให้เกิดกิเลส ตัณหา
อุปาทาน กิเลส ตัณหา อุปาทาน ก็คือ ความรัก
ความโลภ ความโกรธ ความหลง และการยึดถือ

ถ้าเจ้าถามพ่อว่า ความรัก ความโลภ ความโกรธ
ความหลงมีตัวตนหรือไม่ พ่อก็ต้องตอบว่ามันมิได้มีตัวตน

ลูกรัก

ถ้าเจ้าจะขอร้องให้พ่อสอนเจ้าในเรื่องที่เกี่ยวกับระบบจิต
และขอให้พ่อสอนอย่างมีระบบ พ่อคิดตามภาษาคนเฒ่าจาก
การที่พ่อมีประสบการณ์ทางจิตที่ผ่านมาพ่อมิได้เรียนรู้เรื่องจิต
จากกฎเกณฑ์กติกาอะไร

เพียงแต่พ่อพยายาม จัดระเบียบของกายตนเองให้เป็นระ
บบของใจ แล้วคอยสังเกตถึงสภาวะความเป็นไป ในขณะที่เดียว
กัน พ่อก็พยายามชำระความสกปรกโสโครกที่เกิดขึ้นกับตัวพ่อและ
ใจของพ่อ โดยการเฝ้าสังเกตและคอยแยกแยะ ทดสอบ พิสูจน์
ทราบว่ามันเป็นอะไร เป็นความรู้สึกหรือความต้องการ
ของสภาวะแท้จริงล้วนๆ หรือไม่ ถ้าไม่ใช่พ่อก็จะกำจัดออกทันที
หรือไม่ทำตามที่มันต้องการ

วิธีชำระล้างอีกวิธีหนึ่ง คือ พ่อพยายามคอยหยั่งความรู้สึก
ลงไปภายในกายลึกๆ อยู่ตลอดเวลา จนมันสนิทแนบแน่นโดย
การพิจารณาสภาพร่างกายอย่างละเอียดถี่ถ้วน

ต้องให้เจ้าได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

กติกาแบบธรรมชาติ

ลูกรัก

เวลาใดที่เจ้าต้องการจะชำระล้างร่างกาย เวลานั้นเจ้าจะต้องชำระล้างร่างกายด้วยจิตใจที่จดจ่อ ในขณะที่นั้นเจ้าก็ควรพิจารณาด้วยว่าสิ่งเหล่านี้เป็นภาระที่เจ้าจะต้องทำมันอย่างไม่มีวันหยุด ถ้าตราบใดที่เจ้ายังไม่สามารถถ่วงแก้ต่อตัวเจ้าเองและธรรมชาติ

จงใช้ชีวิต วิญญาณด้วยความประหยัดต่อของเครื่องใช้ทุกสรรพสิ่ง และเต็มเปี่ยมไปด้วยประโยชน์

เมื่อถึงเวลากิน จงกินให้อิ่ม

เมื่อถึงเวลาทำ จงทำทุกอย่างให้ดี

เมื่อถึงเวลานอน จงนอนให้เต็มที่

และเมื่อถึงเวลา "ตื่น" จงตื่น

ตื่น และตื่น จริงๆ

การไหว้พระในยามเช้า

ลูกรัก

การที่พ่อปลุกเจ้าให้ตื่นขึ้นมาสวดมนต์ตอนเช้ามีดี ในเวลาที่อากาศหนาวเหน็บ ด้วยจิตใจที่จดจ่อ ก็เพื่อต้องการให้เจ้ามีการจัดระเบียบของจิตตนให้ตื่นขึ้นมา และจะได้ทำหน้าที่ของสังคมชาวอริยะได้ดีตลอดทั้งวันอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับผู้ตื่น ถ้าคิดจะไหว้พระก็ไหว้โดยมิได้ถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่สักการะกราบไหว้เพราะเป็นตัวอย่างของผู้รู้ ผู้ตื่น และเบิกบาน แต่สำหรับผู้ใหม่ ถือว่าการทำความเคารพกราบไหว้เป็นการฝึกปรือความอ่อนน้อมไปในที่

การทำด้วยใจ

ลูกรัก

จงอย่าทำลายเพื่อการพัฒนา สำหรับความรู้สึกที่มีต่อธรรมชาติแล้ว จงให้ความเอาใจใส่ต่อมันในระยะแรกของการเรียนรู้

ไม่ว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย หรือของพ่อจะวิเศษพิสดารขนาดไหนมันจะไม่มีประโยชน์เอาเสียเลยถ้าเจ้าไม่นำไปประพฤติปฏิบัติ

พระวัชรปถาณี มหาโพธิสัตว์

สืบทอดจิตวิญญาณของพุทธะผู้อิสระ

ความอ่อนน้อมถ่อมตน

หลวงปู่เคยกล่าวไว้ว่า

เจ้าจักสำคัญ

ข้อความโบราณนี้เป็นใจ

รวงข้าวยิ่งสุกก็ยิ่งอ่อนน้อม

ความปรศนาข้อนี้ชวนให้เราหันมามองดูธรรมชาติเล็กๆ เพื่อเป็น
บทเรียนเทียบเคียงกับจริยปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเรา เมื่อเราพิจารณา
ดูสภาวะของต้นข้าวที่ยังเป็นต้นอ่อนเราจะพบว่ามันพากันแทงยอดชูขึ้น
หาแสงแดด แต่เมื่อมันสุกพร้อมต่อการเก็บเกี่ยว มันจะค้อมต่ำลงดูราว
กับว่าน้อมรับการเก็บเกี่ยวที่จะมาถึง เจกเช่นมนุษย์ที่พัฒนาตนจนมีวุฒิ
ภาวะเต็มเปี่ยม พร้อมทั้งจะทำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นและสรรพสัตว์ จะมี
ตนอันเสมอด้วยแผ่นดินอันมีลักษณะของการเป็นรากฐานรองรับสรรพสิ่ง
ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนนี้มิได้มีจุดยืนอยู่ที่ตนเองเป็นใหญ่ จึงไม่มี
ความทะยานอยาก หรืออาการแก่งแย่งช่วงชิงเพื่ออยู่เหนือผู้อื่นด้วยเหตุนี้
จึงมีความพร้อมต่อการพัฒนาคุณธรรมข้ออื่นๆจึงมีคำกล่าวของท่านผู้เฒ่าว่า

ความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นรากเหง้าของ

ศีลธรรม อริยธรรม วิมุตติธรรม และบริสุทธิ์ธรรม

อย่างไรก็ตาม ความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นคนละเรื่องกับความ
พินอบพิเทาเพื่อสยบยอมต่ออำนาจใดๆหากแต่มีจุดยืนอยู่บนความเป็นอิสระ
ความมั่นใจ และเปี่ยมด้วยพลังกำลังของความดีงาม

บทวิจารณ์นอกแบบ

ถ้าจะมองกันอีกแง่มุมหนึ่ง การที่บุคคลมีชีวิตเพื่อเรียน เขียน อ่าน และท่องบ่น เพียงเพื่อจะถีบตนให้พ้นจากความอัปจนทางปัญญา สุดท้ายก็จะพาชีวิตเผชิญกับหลายสิ่งที่เหนือการคาดคิด ทั้งชนิดที่แรง หนัก และเบา ถ้าหากทำตัวโง่เขลาเฝ้ายืนโดดเด่นเป็นราศรี ก็คงจะต้องเสียที เพราะคลื่นลมแต่ละทีมันรุนแรง คงต้องหักพังและโค่น หรือไม่ก็โยกโคน และโอนเอน อาจต้องเบี่ยงเบนกลายเป็นบ้า เพราะไม่บูชาความถ่อมตน

ถิ่นที่อยู่

มีผู้ถามว่า	หลวงปู่พักอยู่ที่ไหน
หลวงปู่ตอบว่า	แผ่นดิน คือ พื้นห้อง
	ภูเขา คือ เส้าเรือน
	ฟ้า คือ หลังคา
	นั่น คือ ที่อยู่ของข้า

ชีวิตกับความคาดหวัง

ลูกรัก

ผู้คนทั้งหลายที่มีชีวิตวันนี้
ก็เพื่อจะรอให้ถึงวันพรุ่งนี้
เพื่อให้ได้ในสิ่งที่คาดหวัง
แต่สำหรับพ่อมีชีวิตอยู่วันนี้
มิใช่เพื่อรอให้ถึงวันพรุ่งนี้
(เหมือนกับเศร้า แต่มิใช่เศร้า)
ชีวิตชีวิตของพ่อ
ไม่เคยมีวันข้างหน้าเลย

ปลุชช มีชีวิตเพื่อวันข้างหน้า เพราะมีความพร่องในวันนี้จึงแสวงหาความเต็มในวันพรุ่งนี้ ผิดหรือถูก

อริยชนมีชีวิตอยู่กับวันนี้ เพราะการกระทำในวันนี้มีคุณค่าสูงสุดบริบูรณ์ครบถ้วนอยู่ในตนเอง คำถามเรื่องสิ่งที่ดีกว่าจึงไม่จำเป็น จริงหรือไม่

จะผิดหรือถูกอยู่ที่ใจมนุษย์ อยากมีทุกข์หรือหลุดพ้น ปรารถนาจะอยู่ในโลกแห่งความจริงแท้หรือโลกแห่งความฝันตลอดกาล แล้วโลกใบไหนกันแน่ที่มีคุณค่าและความหมายสูงสุด ความทุกข์ทรมานมิได้เกิดขึ้นจากความคาดหวังหรือ

คำตอบของพระเจ้าผู้เฒ่า แม้ดูราวกับท่านตอบคำถามนอกประเด็น ทว่าเมื่อพิจารณาพิเคราะห์ให้ลึกซึ้งลงไปกลับกลายเป็นการขยายกรอบความคิด และเป็นการตอบที่ให้ความหมายในมิติใหม่แก่คำถาม อันอาจนำพาผู้ฟังไปสู่ทศรูปใหม่ในทางคุณธรรม ในขณะที่เดียวกับที่สะท้อนถึงความกลมกลืน และความเป็นเอกภาพของธรรมชาติกับชีวิตจิตใจที่บริสุทธิ์เรียบง่าย

เมื่อเราสังเกตธรรมชาติของแผ่นดินเราย่อมตระหนักถึงความหนักแน่น และความเป็นรากฐานอุ่มชูสิ่งทั้งปวง จึงเปรียบได้กับความโอบอ้อมอารี และความถ่อมตน ในขณะที่เราเพ่งพินิจภูเขาที่ยืนตระหง่าน เราย่อมสัมผัสถึงความสงบนิ่งไม่หวั่นไหวต่อลมพายุ สะท้อนถึงเอกัคตารมณ์ และอุเบกขาแห่งจิต เมื่อใดที่เรามองดูฟากฟ้า เราย่อมรู้สึกได้ถึงการปลดปล่อย และเสรีภาพที่ไร้ขอบเขต นำพาเราไปสู่ปัญญาบริสุทธิ์ และความหลุดพ้น

คำตอบของหลวงปู่ผู้เฒ่า จึงเป็นการสะท้อนความกลมกลืนกันของธรรมชาติ ภาวะการดำรงชีวิต จิตวิญญาณ และคุณธรรม

บทวิจารณ์นอกแบบ

เราอาจมองได้อีกรูปแบบหนึ่งว่า เป็นการบอกกล่าวถึงคุณธรรมแห่งธรรมะที่มีอยู่กับผู้ใด เกิดกับผู้ใด ก็จะทำให้ผู้นั้นมีความรู้สึกกว้างขวางใหญ่โต มีสมรรถนะ เอกภาพ และมีคุณสมบัติในการใช้ชีวิตให้ผสมผสานกลมกลืนกับเอกภาพ และจบลงตรงความเป็นอิสระอย่างไร้ที่อยู่อันจริงๆ

ต้นไม้ที่ยืนต้นตาย

จะมีสักกี่คนที่มีชีวิตอยู่ได้
อย่างไม่มี ความหวัง
ใครรู้ช่วยบอกทีว่า
เหตุใด ทำไม
ต้นไม้จึงยืนตาย

ด้วยมิใช่สายลมที่เคลื่อนไหวชั่ววินาที มิใช่คลื่นทะเลที่สาดซัดไม้
รุ่มบ หรือมิใช่ภูผาที่ตั้งตระหง่านเปี่ยมพลังอำนาจชีวิตตลอดกาล ต้นไม้
จึงยืนต้นตาย เช่นนี้อาจเป็นเพราะขาดจิตวิญญาณแห่งการมีชีวิตอยู่
อย่างรื่นเริงเบิกบาน และอาจหาญ เขกเช่นลม คลื่น และหินผา

บทวิจารณ์นอกแบบ

อาจเป็นไปได้ใหม่ว่า ความหมายของคำว่าต้นไม้ที่ยืนต้นตายจะ
สื่อให้เราทั้งหลายได้เข้าถึง ความเหือดแห้งสนิทของอารมณ์แห่งกาม
ความยอมรับและปฏิเสธ เปรียบประดุจน้ำหล่อเลี้ยงต้นไม้ นั่น

เป้าหมาย

ลูกรัก

บางทีพ่อก็ให้คำตอบแก่ตัวเองไม่ได้ว่า
พ่อมีชีวิตอยู่เพื่ออะไร
(คนเราถ้ามีชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่นมากเกินไป
ก็ทำให้ไม่สามารถมองอะไรได้ออก)

เมื่อหนึ่งสิ่งมลายหายไปหลายสิ่ง คำถามในเป้าหมายของหนึ่ง
สิ่งจึงกลับกลายเป็นเป้าหมายของหลายสิ่ง เช่นนี้แล้วจะถามหาเป้า
หมายของหนึ่งสิ่งโดยมุ่งตรงไปที่หลายสิ่งได้อย่างไร

ผู้ที่เข้าใจหลักของความสอดคล้องประสานสัมพันธ์ ของสรรพสิ่ง
ย่อมตระหนักรู้ว่าภาวะการดำรงอยู่ของตนเองอาจยังผลกระทบต่อสรรพสิ่ง
ฉะนั้นทุกๆ ขณะ ทุกๆ บทบาท ทุกๆ ขั้นตอนของการกระทำย่อมคำ
นึงถึงความเป็นทั้งหมด หรือที่เรียกว่าส่วนรวมอันได้แก่ คนอื่น และสิ่งอื่น
แล้วย่อมจะดำรงเริ่มต้นของสันติภาพ และเสรีภาพที่แท้จริง

บทวิจารณ์นอกแบบ

ในประโยคแรก คล้ายๆ จะบอกให้เราได้ว่า ผู้พูดได้รับประโยชน์ และถึงแก่นสารสาระของชีวิตอย่างเต็มบริบูรณ์แล้ว จึงไม่รู้ว่าจักมีชีวิต เพื่ออะไรอีกต่อไป

และถ้ามองอีกแง่หนึ่งก็อาจมองได้ว่า เป็นคำเพื่อ ตัดพ้ออย่างท้อถอย ในความไม่มี ไม้ดี ไม้เต็ม และสิ้นหวังของชีวิต

ประโยคที่สองคล้ายๆ กับจะบอกให้เราได้ว่า การมีชีวิตเพื่ออะไร อะไรของผู้อื่นมากเกินไป มันก็อาจจะทำตนให้มีแต่ความเศร้าซึม และ ผิดหวังอย่างสาหัส ซึ่งเป็นอาการน่าเป็นห่วงก็ได้ ในทางกลับกัน การที่จะทำอะไรๆ เพื่อสิ่งอื่นของผู้อื่น มันอาจจะทำให้ตนลี้มระแวดระวังใน ความผิดพลาดของตนเองก็ได้

ความศักดิ์สิทธิ์

ลูกรัก

ความเห็นของพ่อมีว่า
ถ้าความศักดิ์สิทธิ์ของ
ดิน น้ำ ลม ไฟ และฟ้า
มีอยู่จริง
พ่อก็คิดว่า
นกที่บินอยู่บนฟ้า
ปลาที่อยู่ในน้ำ
สัตว์ที่อยู่ในดิน
มันคงจะไม่ลำบากขนาดนี้เป็นแน่

ศีลธรรม

ลูกรัก

ถ้าเจ้าต้องการพ้นทุกข์

ศีลธรรมไม่ทำให้คนพ้นทุกข์

เพียงแต่ใจไม่ปรุงแต่ง

ประตูของ

ธรรมชาติ จักรวาล และนิพพาน

ก็จะเปิดรับ

วาทะข้างต้นเป็นถ้อยแถลงที่ชี้แสดงอย่างมีเมตตาธรรมให้เห็นว่ามีแต่ผู้อ่อนแอ และโง่เขลาเท่านั้นที่ยังยึดถือพึ่งพิงความศักดิ์สิทธิ์ภายนอกตัว นก ปลา และสรรพสัตว์เป็นตัวแทนของอวิชาหรือความไม่รู้ สวรรดิน น้ำ ลมไฟ เป็นตัวแทนของสิ่งที่เป็นรูปธรรมมีตัวตนจับต้องได้ อย่างเช่น ตัวบุคคลและวัตถุสิ่งของ ในขณะที่ฟ้าเป็นตัวแทนของนามธรรม อันได้แก่ หลักการ ลัทธิ ความเชื่อ หรือแม้กระทั่งอำนาจ และอุดมการณ์ นับได้ว่าเป็นบทอุปมาที่ช่วยตักเตือนความรู้สึกที่ชอบบวงสรวง อ้อนวอน หรือพึ่งพิงอิงแอบสิ่งต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคงและมั่นใจในชีวิตของตนได้อย่างงดงามและครอบคลุมทุกรูปลักษณ์และแง่มุมของสิ่งที่ถูกยึดถือพึ่งพิงจริงๆ

บทวิจารณ์นอกแบบ

ดูเหมือนกับผู้เขียนจะบอกให้ชาวเราได้ว่า อะไรคือความศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถให้สรรพสัตว์ได้พึ่งพิงอิงแอบอาศัยได้อย่างดีเลิศ อะไร อะไร มันคืออะไรละ ใครรู้ช่วยชี้ให้ดูที

ศีลธรรม (Morality) ครอบคลุมถึง แนวความคิด ความหมาย คุณค่า หรือแม้แต่ค่านิยมชุดใดชุดหนึ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาใช้ปฏิบัติต่อกัน ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมในระดับหนึ่งซึ่งเหมาะสมกับยุคสมัยหนึ่งๆอย่างไรก็ตามไม่ควรสำคัญผิดคิดว่าศีลธรรมเป็นที่พึ่งสูงสุด เป็นสิ่งสมบูรณ์เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ตัวบทนี้ จึงเป็นคำเชื้อเชิญผู้ที่เคร่งครัดในศีลธรรมจนกลายเป็นความเคร่งเครียดแก่ผู้พบเห็นให้หันกลับมาสัมผัสกับสภาวะแท้ๆ ของธรรมชาติและจักรวาลที่ปลอดพ้นจากการสร้างเงื่อนไขต่างๆ ให้กับจิตใจ และโดยนัยนี้คุณงามความดีอย่างเป็นธรรมชาติจะเกิดขึ้นมาเอง โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีมาตรฐานทางศีลธรรมใดๆมาเป็นแม่แบบความประพฤติที่ตายตัว

ความลับของถ้ำ

ครั้งหนึ่ง

มีพุทธศาสนิกชนกลุ่มหนึ่งพากันมากrab หลวงปู่

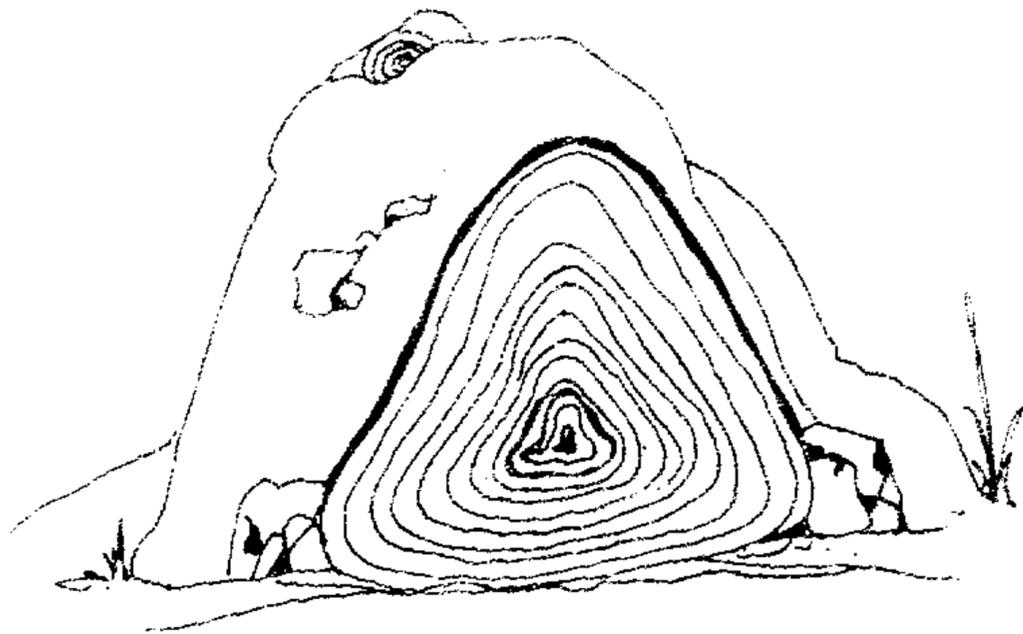
หลวงปู่กล่าวว่า:

พวกมึงมาทำไม

มากrab หลวงปู่ครับ

ทำไมต้องกรabด้วย

...เข้าไปอยู่ในถ้ำ

ชนส่วนมากพากันแสวงหาสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อจะใช้เป็นที่พึ่งพา หรือ
สักการะเพราะหวังว่าจะเป็นมงคลแก่ตน ท่านผู้เฒ่าเป็นผู้ตั้งคำถามต่อ
การกระทำเช่นนั้น พร้อมทั้งเผยแผ่แสงแห่งมูมของความคิดดีที่
ไม่เกี่ยวกับการกระทำภายนอก นั่นคือการสำรวจภายใน ด้วยความสงบ
เจียม และลึกล้ำของถ้ำ เราจะได้ยินสรรพสำเนียงของความคิด และ
จิตใจอุบัติขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่าดังก้องโสภาทระสาทของเราอยู่ตลอดเวลา
และเมื่อนั้นเราอาจค้นพบความเฉิดฉาย ความหวาดวิตก หรือความชั่ว
ร้ายทั้งหลายทั้งปวงที่ซ่อนเร้น และแอบแฝงอยู่ภายใต้ม่านมายา
แห่งความเป็นนักบุญของเรา และเมื่อเรารู้จักตนเองก็จะมีอาการหลุดตัว
เองอีกต่อไป เมื่อเมฆหมอกร้ายที่มาบดบังดวงจันทร์ หรือดวงอาทิตย์ได้
เผยแสดงตนอย่างถึงที่สุด และได้ผ่านพ้นไปโดยเราไม่คิดจับจวนมันไว้อีก
ความสว่างไสว ความสดใส และความศักดิ์สิทธิ์ของดวงจันทร์ หรือ
ดวงอาทิตย์นั้นก็ปรากฏแสดงให้เราได้ชื่นชมและเมื่อเราออกมานอกถ้ำแล้ว
เราคงกรabไหวหลวงปู่ได้ด้วยใจที่สามารถเคารพในตัวเองได้และเมื่อนั้น
หลวงปู่คงกล่าวแก่เราว่าสาธุ สาธุ เป็นแน่แท้

บทวิจารณ์นอกแบบ

บางทีการที่ชาวเราได้มีโอกาสได้นำพาตนเอง ให้เข้าไปชิม
ซาบความเยือกเย็น และความสงบของป่า เขา และคูถ้ำ เมื่อพาตน
เองออกมาจากป่า เขา และคูถ้ำ มันก็จะทำให้เกิดการเปรียบเทียบระ
หว่างความมืดกับความสว่าง ความสดชื่นกับความสับสน ความสะอาด
กับความสกปรก มันก็อาจทำให้ชาวเราคิดตก ปลงได้ และรู้จักเลือกอะ
ไรอะไรที่ดีกว่า เพื่อนำพาสิ่งที่ดีๆอันนั้นให้แก่ตนเองโดยไม่ต้องอาศัยผู้อื่น
ชี้แนะ เช่นนี้หรือเปล่าณะที่เขาเรียกว่า ประสบการณ์ทางวิญญาณธรรมชาติ

ความเสียสละ

ความเสียสละและให้อภัย

มันจะเป็นตัวทำลาย

ศัตรูของคุณธรรม

ศีลธรรม อริยธรรม

ได้เป็นอย่างดีทีเดียว

และยังช่วยให้เรา

ได้ทำหน้าที่อยู่ในโลกนี้ได้อย่างสมบูรณ์

ทั้งยังเพิ่มพูนความสุข

บางที บางครั้ง ทุกที่ ทุกครั้ง

มันก็ยังช่วย ปลด

ความเป็นทาสของวัตถุและอารมณ์ได้อีกด้วย

การฝึกหัดให้เป็นผู้ที่รู้จักเสียสละและให้อภัยเท่ากับเป็นการขจัดความเห็นแก่ตัวหรือความยึดถือในตัวตนไปพร้อมๆกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการทำลายรากเหง้าที่เป็นอุปสรรคต่อธรรมปฏิบัติขั้นที่สูงขึ้นไป เราจึงไม่ควรมองข้ามข้อธรรมเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตประจำวัน หลายคนมุ่งศึกษาหัวข้อธรรมขั้นสูงที่ถือกันว่าเป็นปรมัตถ์จนละเลยข้อธรรมที่ดูเป็นเรื่องพื้นๆ ง่ายๆ จริงแท้แล้วสิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นเรื่องพื้นๆ ง่ายๆ นี้เองที่เป็นรากฐานและบางครั้งเป็นตัวพิสูจน์ หรือเป็นหลักประกันความมีอยู่ของสิ่งที่คนทั่วไปเห็นว่ายิ่งใหญ่กว่า

เมฆหมอกและสายน้ำ

ลูกรัก

เจ้าต้องทำให้ชีวิต
เหมือนกับ
เมฆหมอกที่กำลังเคลื่อนตัว
หรือสายน้ำที่กำลังไหลริน

คุณลักษณะประจำตัวของเมฆหมอกที่กำลังเคลื่อนไหว และสายน้ำที่กำลังไหลริน คือ ความฉ่ำเย็น ความเลื่อนไหว และการปรับเปลี่ยนรูป เทียบเคียงได้กับบุคคลที่ดำรงชีวิตด้วยความเยือกเย็นอ่อนโยนและยืดหยุ่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม และราบรื่นสอดคล้องกับบริบทแห่งกาลเวลา และยุคสมัยที่ผันเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบันนี้ได้ เช่นนี้ จึงจักถือว่าเขาใช้พลังของชีวิตให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งใหญ่ต่อตนและโลก

ความคิดและการกระทำ

มีตาลานคู่หนึ่งพายเรือไปกลางทะเล
ตาก็ชี้ให้หาลานดูว่ามีรูรั่วหนึ่งรู น้ำเข้าแล้ว
หาลานก็บอกว่าไม่เป็นไร แล้วก็พายต่อไป
ครั้งที่สอง ตาก็ชี้ให้หาลานดูอีกว่าเรือรั่วอีกแล้ว
หาลานก็บอกว่าไม่เป็นไร
ครั้งที่สาม สี ห้า หก ผ่านไป
ในที่สุด น้ำทะเลก็เข้ามา
ครันลำเรือยากแก่การแก้ไข
เรือก็ล่ม จมทั้งหาลานและตา

นิทานข้างต้นสอนถึง การรื้อรอกเพิกเฉยต่อสิ่งที่เป็นโทษ ไม่รีบขจัด
ให้หมดสิ้น ในที่สุดความเกียจคร้านเฉยเมยก็ทำให้ปัญหาสะสมเพิ่มพูน
จนสุดท้ายก็ไม่ว่าจะดับหรือขจัดที่ตรงไหน เพราะมันมีรอยรั่วไปหมด
ครันแก้ไขอะไรไม่ได้อีกต่อไปความวิบัติหายนะก็เกิดขึ้น

เมื่อพิจารณาบทเปรียบเทียบนี้จะพบว่า ตาเปรียบเสมือนปัญญา
ความรู้หรือความพินิจพิจารณาที่ใคร่ครวญ หาลานเปรียบเสมือนพลังกำลัง
ของการกระทำและเจตจำนงความตั้งใจ เรือเปรียบเสมือนการดำเนินชีวิต
ทะเลเปรียบเสมือนอุปสรรคและความไม่แน่นอนหรือแม้กระทั่งวัฏสงสาร
เมื่อการกระทำไม่สอดคล้องกับหลักเหตุผล ปัญหาจึงไม่ได้รับการแก้ไข
ความล่มจมก็ย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา

ความแปรปรวน

สรรพสิ่งเริ่มประปราย
ดารารายเปลี่ยนวิถี
ทะเลลึกเนิ่นนานปี
มาวันนี้กลายเป็นสูง

สภาวะและธรรมชาติอันบริสุทธิ์

วิชานिरूप

พลังอำนาจของความรู้ในวิชานिरूप ถือเป็นสภาวะธรรมชาติประการหนึ่งที่ปรากฏแสดงออกจากแก่นแท้ของวิญญาณของพุทธะผู้อิสระ เป็นพลังที่นำมาใช้เพื่อการตัดและขจัด เพื่อการปลดปล่อย และละวางความทุกข์ทั้งหลายทั้งปวง ยังผลให้ผู้ฝึกฝนสามารถถึงความเป็นไท หรืออิสรภาพอันยิ่งใหญ่ ความสงบ ที่ล้ำลึก และปัญญาบริสุทธิ์ มีเสียงเล่าขานว่า บุคคลที่ถึงวิชานिरूपสามารถแสดงปาฏิหาริย์แห่งการตื่นขึ้นอย่างสมบูรณ์ อันเป็น การแสดงออกถึงพลังใจที่ศานติ และอิสระอย่างไร้ขอบเขต กลบทต่อไปนี้เป็น วาทะที่สื่อแสดงถึงพลังนिरूप ซึ่งจักต้องถูกอ่านด้วยจิตใจของเสรีชนอันเปิดกว้าง เพื่อการตื่นขึ้นอย่างหมดจดและงดงาม

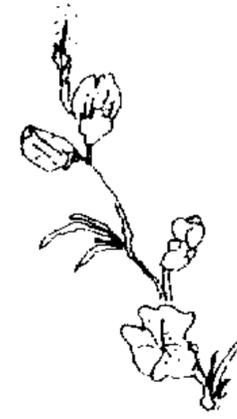
ไขปริศนาสู่วิชชานิรรูป

“จงนึกถึงความอัศจรรย์ของสภาวะที่ปราศจากความคิด
และติดตามร่องรอยของมันเข้าไปจนถึงแสงสว่างแห่งจิตอันไม่มีที่สิ้นสุด
ขณะที่ความคิดหยุดลงและกลับสู่ต้นตอของมัน
ธรรมชาติและปรากฏการณ์จะคงอยู่ตลอดไป
ความจริงและเหตุการณ์ต่างๆ ไม่ถูกแบ่งแยก
ณ ที่นั้น เป็นที่อยู่ของใครใคร่”

การตื่นขึ้นของพลังชีวิต

การกระทำจิตให้ละเอียด
กายจะต้องละเอียดก่อน
การกระทำกายให้ละเอียด
ต้องทำประสาทสัมผัสให้ละเอียด

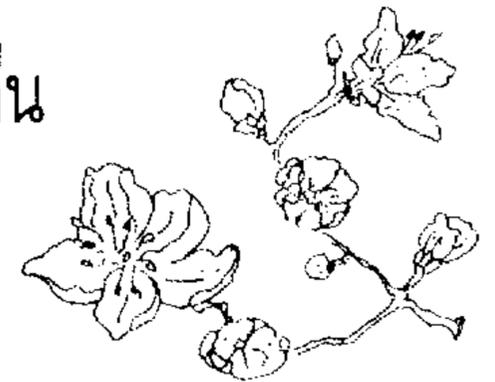
ความมงดงามของอิสรภาพ

ทำใจให้สอดคล้องผสมผสาน
เป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ
และจงแสดงความเป็นอิสระ
ต่อ ธรรมชาติ
หรือ
ปล่อย วาง ละ เว้น
ไม่มีรูปร่าง ไม่มีตัวตน
ย่อมไม่มีการแสดงออก

ความกลมกลืน

มองฟ้าให้กว้าง
มองโลกให้สดใส
มองลมที่เคลื่อนไหว
แล้วทำใจให้เป็นสุข

นิรันดรภาพแห่งจิต

จิตที่สิ้นอดีต ไร้อนาคต
จิตก็จะปรากฏแต่ปัจจุบัน
สิ่งที่ปรากฏ คือ ไร้รูป
ไร้ลักษณะ ไร้ร่องรอย ไร้อารมณ์
คงไว้แต่สันติสุขสงบเท่านั้น

สมาธิแบบธรรมชาติ

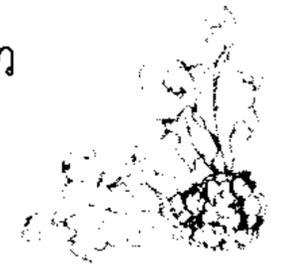
ไม่ถูกอารมณ์ดึงดูด
ไม่มีความคิดแตกแยก
มีตัวรับรู้บรรลุความเป็นไท
หรือ
กำจัดขยะของเก่าทิ้ง
ไม่เพิ่มขยะกองใหม่
ของดีที่มีอยู่แล้ว
ก็จักผ่องใส

เคล็ดวิชาชั้นธมาร

เบื้องต้น...
จง ทำให้เหมือนกับดาบที่อยู่ในฝัก
จง ลับดาบให้คมกริบ
จง ถูกดาบนั้นกวัดไกวไปมา
ชั้นที่ห้า
ใช้ดาบนั้นทำลายศัตรู
เมื่อ ศัตรูหมดไป
ความเป็นไทก็เกิดขึ้น

ธรรมชาติของจักรวาลและจิต

สิ่งเดียวแยกเป็นหลายสิ่ง
หลายสิ่งรวมเป็นหนึ่งสิ่ง
ทำหนึ่งเดียวให้แยกเป็นหลายสิ่ง
ทำหลายสิ่งให้รวมเป็นหนึ่งเดียว

ความซาบซึ้งในบทกวี

ลูกรัก

คราหนึ่ง ขณะที่พ่อพักอยู่ที่ถ้ำรังเสือ มีนักศึกษาธรรม
สามท่านกำลังท่องบทกวีไฮกุอยู่

คนแรกท่องว่า

สายลมเย็นพัดผ่าน
เสียงกระซิบแผ่วในดงสน
อบอวลในอากาศ

คนที่สองท่องว่า

ทุกสิ่งถูกพัดหาย
แม้กระทั่งข้าและหมูปา
จากลมฤดูหนาว

คนที่สามกล่าวว่า

ผีเสื้อน้อยสองตัว
พากันเริงรำในอากาศ
จนเป็นสีขาวคู่
พ่อจึงหยิบแก้วที่มีน้ำโยนลงพื้น แล้วร้องบอกว่า

ล่องลอย

หลุกหลิก

ลิ่งลม

...เพื่อฝัน

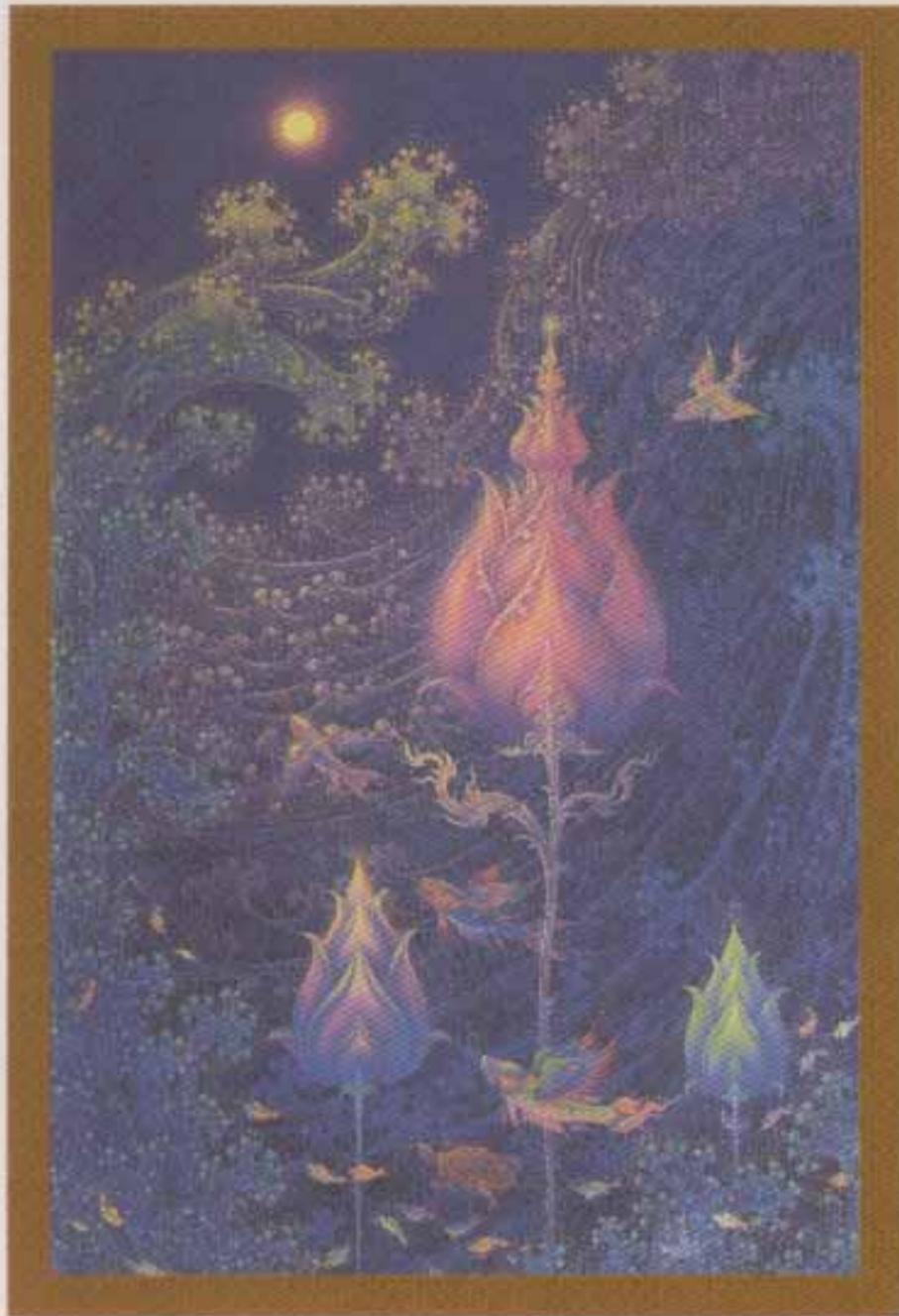
เจ้าจักเพื่อฝันกันอีกนานไหมนี้

พระศาสดาธรรม มหาโพธิสัตว์

พระวชิรญาณ มหาโพธิสัตว์

ฟ้ามีอายุนุยา
ดินมีชีวิตที่ยิ่งใหญ่
ขออายุขัยท่านเทียมน้ำฟ้า
ชีวิตและทรัพย์สินของท่าน
จงสุดประมาณตั้งแผ่นดิน

พุทธอิสระ

บุญเป็นเครื่องยังให้อุบัติถึงความสำเร็จในสมบัติทั้งปวง
ด้วยความปลอดภัยจาก คณะสงฆ์
อารามธรรมะอิสระ (อ๋อ๋อ๋อ) อ.กำแพงแสน
จ.นครปฐม